

Gorbačiovo planas Prieštarauja respublikų nepriklausomybei

Vytautas Meškauskas

Penktadienį Sovietijos Aukščiausia Taryba, 356 balsais už, 12 – prieš ir 26 susilaikius, priėmė Gorbačiovo "Pagrindinius nurodymus ūkio stabilizavimui ir perėjimui prie rinkos ekonomijos".

Kuo tie 'nurodymai' skiriasi nuo ankstyvesnių sumanymų, ypač vad. 500 dienų plano? Pirmiausiai jis nenumato jokių terminų, datų, kada ir kas turėtų būti padaryta. Kalbama, kad prie to privedė... mėsos kainos. Laukdamis jų pažadėto pakilimo mėsos gamintojai – paskiri ūkininkai, kolektyvai ir net valstybės įmonės sumažino jos tiekimą rinkai. MacDonald užkandinė Maskvos Puškino aikštėje pradėjusi savo hamburgerius' pardavinėti po 3 rublius, dabar už juos prašo 6,95 rublius tai yra daugiau negu puse vidutinio sovieto dieninio uždarbio. Mėsos trūkumas, ar tiksliau jos nepristatymas nustatytom kai-

nom, privedė prie konflikto tarp Rusijos ir Ukrainos, pirmajai sustabdžius naftos tiekimą iki negaus mėsos iš Ukrainos. Savo 'nurodymuose' Gorbačiovas nenurodo jokių terminų, bet tik pažada kainų kontrolę porai metų.

Didesnis skirtumas tarp planų yra valstybinės struktūros klausimas. 500-dieninis planas numatė perėjimą prie rinkos ūkio jį tvarkant atskiom respublikom, kurios sudarytų tarpregionalinį komitetą bendriems reikalams ir kilusiems ginčams spresti. Ta kukliai pasivadinusį komitetą sudarytų atskirų respublikų prezidentai, gavę iš savo Aukščiausių Tarybų panašius į Gorbačiovo jau turimus plačius įgaliojimus. Gorbačiovas tokiu atveju, neatstovaudamas jokios respublikos faktinai būtų nebereikalingas. Pirmininkautų, žinoma, didžiausios respublikos – Rusijos – prezidentas Jelcinas. Tokia perspektyva nedžiugino nei Gorbačiovo nei jo skverno besilaikančios visa sąjunginės biurokratijos.

Pagal įteisintus, nurodymus perėjimą į laisvą ūkį ir toliau tvarkys tas pats centras, nors formaliai tai darys respublikos. Savo tos pačios dienos kalboje Gorbačiovas aiškiai sau pasiliko mokesčių, kredito, valiutos dalykus, taip pat pagrindinių piliečių teisių ir administracijos pertvarkymo klausimus. Kas po to lieka respublikom – rašybos klausimai?

Galima suprasti Gorbačioviui parodytą Tarybos pritarimą. Žmonės pageidauja tvarkingo perėjimo, o ne, kad ir trumpalaikį, chaosą. Tačiau tas išlaikytas centras jau 70 metų parodė savo nesugebėjimą. Palikti jį toliau, neparemiant teroru, nėra jokios prasmės, o griebtis drakoniškų priemonių jau per vėlu.

Lietuvos delegatai grįžę iš paskutiniųjų konsultacijų Maskvoje dar prieš tų nurodymų' įsigalėjimo buvo gana optimistiškai nusiteikę, nors pirmininkas Landsbergis išpėjo, kad 'optimizmas turi būti saikingas', padarytas tik pirmas žingsnis. Tuo tarpu premjerė K. Prunskienė nesu-

George V. Voinovich, buvęs Clevelando miesto meras, didelis lietuvių bičiulis, kandidatuoja į Ohio valstijos gubernatorių. Dirva kviečia visus Ohio lietuvius savo balsą atiduoti už George V. Voinovich. Daugiau skaitykite 3 psl.

Pabaltijo šalims 10 milijonų dolerių

Spalio 19 d. JAV Senato priėmė siūlomam užsienio šalpos finansiniui įstatymui pataisą, kurioje Pabaltijo šalims skiriama 10 milijonų dolerių vertės humanitarinės šalpos.

Senatorius Alphonse D'Amato, kartu su 8 kitais senatoriais. Įnešę pataisą, kurioje sakoma, kad "10 milijonų dolerių bus prieinama Prezidentui tikta medicininei ir humanitarinei pagalbai Lietuvos, Latvijos bei Estijos visuomenėms".

Kaip žinia, Senate rugpjūčio mėnesį buvo priimta įstatymo pataisa įgaliojanti 10 milijonų dolerių nukreipti Lietuvai, o reikės ją dalintis su Estija bei Latvija, vieno senatoriaus pavaduotojas atsakė, kad taip įvyko, nes įtakingam Senato nariui – ir buvusiam jo vadui – Robert

(Nukelta į 3 psl.)

Lietuvių Tautinės Kultūros Fondas

Antanas Mažeika

Grazi ir labai reikalinga idėja remti ir ugdyti lietuvių tautinę spaudą, meną ir kultūrą, buvo rimtai paimta dėmesin ir jai tinkamai pasiruošta. 1988 m. gegužės m. 21 – 22 d. Daytona Beach, Fla. Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos seime ir Vilties Draugijos suvažiavime inž. Jonas Jurkūnas naujai steigiamo Lietuvių Tautinio

silaikė nepastebėjusi, kad 'palankiausia metų deryboms jau praleidome'. Sprendžiant iš Gorbačiovo dabartinių 'nurodymų', ji atrodo teisi. Antra vertus, Gorbačiovas jau yra daug ką pasakęs. Daugumas stebėtojų užsienyje jo paties ilgesniui išsilaikymui duoda nedaug šansų.

Kultūros Fondo pranešime paryškino, kad Fondas yra steigiamas trijų organizacijų: Korp! Neo-Lithuania, Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos ir Vilties Draugijos. Pristatė įstatų projektą (kuris anksčiau buvo išdalintas dalyviams ir valdybų diskutuotas). Po diskusijų projektas buvo vienbalsiai patvirtintas. Seimo dalyviai aktyviai įsijungė, savo pasižadėjimais, sukeldami 62,000.00 dol. Tai buvo graži pradžia Lietuvių Tautinės Kultūros Fondui.

1989 m. sudaryta fondo taryba ir fondo valdyba. Valdybos pirm. inž. Jonas Jurkūnas, vicepirm. Petras J. Buchas, išdininkas Oskaras Kremeris. Tarybos nariai: dr. Alvydas Arbas, Petras J.

Buchas, Audronė Gulbinienė, Jonas Jurkūnas, Oskaras Kremeris. dr. Leonas Kriaučiūnas, Jurgis G. Lendraitis, Vaclovas Mažeika ir Vitas Plioplys.

1989 m. sausio mėn. fondas buvo įregistruotas Illinois valstybėje, kaip pelno nesiekianti organizacija. Paruošti fondo nuostatai (bylaws) ir pasiūsta Internal Revenue Service įstaigai, prašant, kad fondui gaunamos aukos būtų atleistos nuo federalinių mokesčių (tax exempt). Rugsėjo mėn. pradėta priiminėti aukas. Gauta dalis aukų iš anksčiau davusių pasižadėjimus.

1990 m. gegužės mėn. Internal Revenue Service įstaiga pranešė Lietuvių Tauti-

(Nukelta į 8 psl.)

SAVAITINĖ POLITIKOS *Apžvalga*

Kai Reaganas išgąsdino Kremlį. - KGB agento pasakojimai.

Pereitą savaitę mes jau čia minėjome britų istoriko C. Andrew ir pabėgusio sovietų šnipą O. Gordievskio knygą apie KGB. Sovietų špionazą Amerikoje karo metu mes jau pažįstame iš kitų šaltinių. Jis pats savo karjerą KGB pradėjo tik 1962 m. ir todėl daug ką jis pats galėjo girdėti tik iš savo kolegų. Su didesniu autoritetu jis gali papasakoti apie įvykius, kuriuose pats dalyvavo. Jų tarp KGB ir paties Kremliaus reakcija į Reagano priešrinkiminę kampaniją ir išrinkimą.

Iš pradžių Maskva tikėjosi, kad Reagano aštrūs atsiliepimai apie komunizmą po rinkimų sušvelnės. Panašiai kaip pakeitė savo nuomonę prieš 10 metų prezidentas Nixonas. Tačiau Reagano laikų Washingtonas buvo susirūpinęs pasmarkėjusiu sovietų ginklavimusi ir užtai JAV gynybos biudžetas pradėjo augti dar prieš Reaganui perėmus Baltuosius Rūmus. Ko Reaganas nežinojo buvo liguista sovietų baimė, kurią jo retorika dar daugiau padidino.

1981 m. gegužės mėn. KGB bosas Andropovas išpė jo savo pavaldinius, kad JAV rimtai ruošiasi karui. Politbiuras nutarė sustiprinti JAV sekimą. Andropovas nustebo susirinkusius pranešdamas, kad KGB tuo reikalu turės bendrauti su sovietų karine žvalgyba GRU, kuri saugumo sumetimais veikė visai atskirai nuo KGB. Visos institucijos turinčios bendrauti naujoje, visą pasaulį apimančioje operacijoje RYAN – raketno yadernoye napadenije – atominų raketų ataka.

Nors daugumas KGB ekspertų nesutiko su Andropovo baime, Maskva įsakė pasiruošti tai akcijai.

Gordievski išvažiavo į

Londoną 1982 m. birželio mėn. Po kelių mėnesių Brežnevas jau buvo negyvas. Jo vietoje sėdėjo Andropovas.

Jau nuo 1982 m. visi šnipai Vakaruose buvo sualiarmuoti sekti JAV pasirengimus atominiam karui. Sovietų šnipai D. Britanijoje gavo pavedimą stebėti kraujo atsargų kaupimą. Ar padidėjo jo kaina, nors D. Britanijoje kraują savanoriai tiekė dovanai. Taip pat išsiaiškinti ar apie atominį puolimą nėra išpėti dvasininkai ir... bankininkai. Londone buvo sekami įstaigų langai, ar nepalieka jie apšviesti vėlai naktį, taip pat ir valdinių automobilių judėjimai. Reikėjo tuojau pranešti kiekvieną nukrypimą nuo įprastos rutinos, o gal išvežamos šeimos? Tai buvo milžiniškas darbas, kurio šnipai kruopščiai atlikti negalėjo ir nenorėjo – centro įsakymai jiems atrodė kvaili.

Artėjant Reagano rinkimo laikui – 1984 m. – Maskva įsakė savo sekimo centrums Washingtone, New Yorke ir San Francisco griežtis aktyvių priemonių. Visi šnipai turėjo įsijungti į kampaniją, siekiančią įrodyti, kad Reaganas reiškia karą. Tokį įsitikinimą pačioje Maskvoje sustiprino Reagano strateginio apsigynimo iniciatyva – "žvaigždžių karas". Toji iniciatyva demonstravo Reagano įsitikinimą, kad atominį karą galima laimėti.

Gordievski ir jo kolegos Londone išpėjo centrą Maskvoje, kad reikalavimai žūt būtų susekti pasirengimus karui verčia agentus 'persitenkti' ir pranešinėti savo fantazijos vaisius. Tai tik padidina įtempimą, kurio auka ir buvo Pietų Korėjos keleivinis lėktuvas pašautas virš sovietų teritorijos. Maskva buvo įsitikinusi, kad jis šnipinė-

jo.

Iš savo mirties lovos Andropovas pasmerkė JAV ir jų administraciją.

"Reagano administracija – skelbė Andropovas – naikindama imperialistinių ambicijų nuėjo taip toli, kad reikia abejoti, ar Washingtonas galės susilaikyti prieš pereidamas sieną, prieš kurią kiekvienas galvojantis žmogus turi sustoti."

Tuo pačiu laiku NATO pradėjo manevrus 'Able Archer 83' per kuriuos buvo norima išbandyti perėjimo prie atominų ginklų procedūra. Kremlius pergyveno mirtiną baimę.

1983 m. lapkričio 8 ar 9 d. (Gordievskis tikros datos neatsimena) buvo gautos žinios, kad visos JAV bazės yra aliarmo stovyje. Iš tikro tai buvo išpėjimas po spalio 23 d. marinų barakų subombardavimo Beirute. Šnipai pranešė karininkų judėjimo pasikeitimą ir kad tarp 18.00 ir 19.00 valandos buvo sustojęs radijo trafiką. KGB pasidarė išvada, kad gal jau prasidėjo skaičiavimas (countdown) prieš paleidžiant raketų seriją. KGB agentai užsienyje buvo išpėti, kad tokiai salvei gali būti pasiruošta per 10 dienų. Buvo įsakyta akyliai sekti JAV politinio, ekonominio ir karinio elito šeimas. Ar jos tik nepradėtos evakuoti?

Nato manevrams pradėjus įtempimas Maskvoje kiek atslūgo, tačiau RYAN operacija nebuvo atšaukta. Vis dar reikėjo stebėti ir pranešti nepaprastą judėjimą bankuose, pašto įstaigose ir net skerdyklose. Maskvai atrodė, kad kapitalistams karo atveju svarbiausia išsaugoti bankų sistemą. Po Andropovo mirties 1984 m. vasario KGB pareigūnai pradėjo dau-

■ Iš kitos pusės

Gyvename visuotinio sąmyšio laikais. Dabar ir simboliai ką kitą reiškia. Pvz. vyskupas Vincentas Brizgys ragina iš lietuvių darželių išravėti rūtą. Jis rašė DRAUGE:

"Chicagoje, gal ir kitur, lietuvių namo priešakyje galima matyti gėlių tarpe ir rūtą. Tai neteikia lietuviams garbės. Šio laiko kovoje už gyvybę ir vadinamo 'laisvo pasirinkimo' nelietuviai amerikiečiai, kurie žino kas yra rūta, dėl rūtos lietuves moteris laiko 'laisvo pasirinkimo' šalininkėmis."

Vyskupas pataria lietuviams namo priešakyje nesodinti rūtų.

Rugsėjo 6 d. DRAUGAS persispausdino iš Bostono lietuvių enciklopedijos, kad Bažnyčia rūtą šventino jau nuo IX amžiaus ir ją greičiausiai Lietuvoje įvedė pranciškonai. XI amžiuje ji buvo susieta su Dievo motina, kuri laiminanti rūtą, ir tapo nekaltybės gėle ... Enciklopedija pranašingai teigė:

"Paskutiniu metu kai kurių asmenų pastangos nuvertinti rūtą abortyvine, dažna V. Europos reikšme, laikytina nereikalingomis, nes rūta per giliai įaugusi į mūsų tautos papročius visomis senomis reikšmėmis, kad ir krikščioniškomis; ją į JAV ir kitus kraštus iš gimtojo darželio pasiėmė vietoje žemės saujos išeivė mergaitė, ir šiandien lietuvių moterų darželiuose tiek JAV, tiek Kanadoje, rūta (yra) pagrindinė gėlė, lietuvių siejanti su gimtu kraštu."

Perskaičius tą visai neenciklopedinę tiradą ir kitas mūsų spaudoje jau pasirodžiusias tuo reikalu pastabas, į akis krinta noras nevadinti reiškinius ir dalykus tikrais vardais, bandymai kažkaip apeiti nemalonus dalykus ir reiškinius aplink. Vietoje parašius, kad rūta gali iššaukti neštumo nutraukimą, jai priskiriama "abortyvinė, dažna V. Europos reikšmė", o ir vyskupas nurodo, kad rūtų augintoja gali amerikiečių būti palaikyta 'laisvo pasirinkimo' moterimi. Toks dviveidiškumas veda į cinišką spėjimą, kad kaip tik dėl tos ypatybės rūtą pasiimdavo išeivės, o kad tai užmaskavus, ji buvo paskelbta nekaltybės gėle. Ir žinok, žmogau, kaip ten iš tikro buvo!

Yra čia ir linksmoji pusė. Ne veltui iš seno sakoma, kad lengviausia išeitis iš keblios padėties yra visko pavertimas juokais. DRAUGAS taip ir padarė: Vyskupo mintis pakar tojo ir enciklopedijos paaiškinimą paskelbė savo ... juokų skyriuje.

(vm)

giau rūpintis permainingomis Kremliuje negu Amerikos ar Nato užmačiom.

Idomu, kad Gordievskis, kuris nuo 1975 m. jau dirbo su britų žvalgyba buvo ją pa informavęs apie Maskvos liguistą baimę. Iš tos pusės nebuvo nieko daroma, kas galėtų ją dar daugiau padidinti. Nuo Stalino eros pradžios iki Gorbačiovo įsitvirtinimo valdžioje nė vienas politbiuro narys nesuprato Vakarų. KGB pranešimus jie skaitė per savo ideologinius akinius, tvirtai tikėdami, kad

prieš juos ruošiamas sąmokslas. Norėdami likti supervalstybe jie suorganizavo milžinišką sekimo tinklą, kuris surinko daug informacijos iš vakarų, kuri galų gale atidarė centrui akis. Iš jos Gorbačiovas turėjo pasidaryti išvadą, kad svarbiausias dienos reikalavimas buvo ne priešiškusmas, bet Rytų-Vakarų detente.

Neaišku, kaip jo tautiečiai jį už tai vertins, kol kas Nobelio taikos premija jį apdovanojo Vakarai.

Mirus skyriaus nariui

A. A.

BRONIUI VIGELIUI,

žmoną EUGENIJĄ, dukrą BIRUTĘ bei sūnus RIMGAUDĄ ir JONĄ su šeimomis, netekus brangaus šeimos nario, išskelavusio į amžino poilsio vietą, nuoširdžiai užjaučiame ir dalinamies skausmu –

Stefanija ir Vladas Bagdonavičiai

Gražina Bakuckienė

Valdemaras Banevičius

Aleksandra Česonienė

Petras Didelis

Genovaitė ir Algis Dilbai

Bronė Impolėnienė

Janė ir Kazimieras Kauliniai

Marija ir Juozas Klausai

Jadvyga Melnikienė

Aleksandra Sabaliauskienė

Antanina Špakauskienė

Česlovas Tamašauskas

Algis Valius.

★ ★ **ELECT** ★ ★

Anthony O. Calabrese, Jr.

FOR

JUDGE — Court Of Appeals

★ Practicing Attorney, State of Ohio — 28 Years

★ Served in Ohio Legislature

★ Served on the Cleveland Cuyahoga County Port Authority

EXPERIENCED — ENDORSED — QUALIFIED

Paid for by friends of Calabrese for Judge Committee • Pat Metro, Treasurer • 730 Leader Building • Cleveland, Ohio 44114

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVAP.O. BOX 603206
CLEVELAND, OHIO 44103
Tel. (216) 431 - 6344
Fax 216 - 431 - 16146116 ST. CLAIR AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44103
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPEREDITOR: VYTAUTAS GEDGAUDAS
DIRVA (USPS 157580)POSTMASTER: Send address changes to DIRVA
6116 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103Second-class postage paid at Cleveland, Ohio • Published Weekly by
American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription
per year \$25.00 • Single copy 60 cents.Prenumerata metams \$25.00, pusei metų \$15.00 • Atskiuro numerio
kaina 60 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu
nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę • Nespausdinti straipsniai grąži-
nami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Ohio lietuviai balsuokite už George V. Voinovich

Lapkričio 6, antradienį, JAV įvyks valstijų gubernatorių rinkimai. Ohio valstijos respublikonų ir demokratų partijos bendrai sudėjo apie tryliką milijonų dolerių rinkiminei kampanijai. Pagrindiniai kandidatai Ohio valstijos gubernatoriaus vietai – buvęs Clevelando miesto meras, respublikonas George V. Voinovich ir Ohio valstijos generalinis prokuroras, demokratas Anthony J. Celebrezze, Jr.

Ohio valstija labai svarbi viso krašto politikos ir ekonomijos plane. Ateinantieji prezidentiniai rinkimai gali būti nulemti Ohio valstijos, žiūrint kas bus šios valstijos sekantis gubernatorius.

Dirva, išgyvenusi Clevelando mieste 75 metus, aktyviai dalyvavo šio miesto ir Ohio valstijos politiniame gyvenime nuo redaktoriaus Kazio Karpiaus laikų, kiekvienuose prezidento ir gubernatoriaus rinkimuose remdama kurį nors kandidatą, nesiremiant jų partine priklausomybe, bet vertinant kandidatų pažiūras į etnines mažumas. Ir specifiniai Dirvai rūpėjo, kiek daug kandidatas rėmė Lietuvos ir kitų pavergtųjų kraštų laisvės siekius.

Demokratinė sistemų valdžios skiriasi dėl jų skirtingos visuomeninės sudėties ir skirtingo istorinio proceso. Teisės, garantuojančios gyvybę, laisvę ir laimės siekimą, jau nebepatenkina Amerikos mažumų grupių. Amerikos Romos katalikų vyskupų konferencija paskelbė ekonominę deklaraciją, pagal kurią Amerikos žmonės taip pat turi turėti teisę į tinkamą butą, pakankamą sveikatos aprūpinimą ir teisę į atitinkamą minimalinį atlyginimą.

Amerikos mikrokosminėje visuomenės dinamikoje ryškiai iškyla ir etninių mažumų klausimai, į kuriuos po truputį vis daugiau kreipiamas dėmesys.

Buvęs Clevelando meras George Voinovich, respublikonų partijos kandidatas Ohio valstijos gubernato-

riaus vietai, buvo ir yra lojalus etninių mažumų siekiams. Savo dvidešimt penkerių metų politinės karjeros laikotarpyje nuosekliai, pastoviai ir tvirtai rėmė Rytų Europos tautų laisvės siekimą.

Būdamas Tautybių sąjūdžio vicepirmininku, jis pastoviai palaikė glaudų kontaktą su tautybių veikėjais. Jis taip pat 1989 metais gražiai priėmė Clevelando miesto valdybos rūmuose Lietuvos Aukščiausios Tarybos pirmininką prof. Vytautą Landsbergį ir jam įteikė miesto garbės raktą. Remdamasis tiesioginiai iš tautybių vadovų gautomis žiniomis, Voinovich daug kartų asmeniškai kreipėsi į prezidentą Bush, padėti Lietuvai atsikratyti sovietinių pančių.

Išrinktas gubernatorium, George Voinovich įsteigs tarptautinės prekybos komisiją specialiai plėsti prekybi-

nius ryšius su Pabaltijū ir Rytų Europos valstybėmis.

George Voinovich, būdamas keturių vaikų tėvas (jų devynerių metų jauniausioji dukrelė Molly, jai po pietų pertraukos grįžtant atgal į mokyklą, buvo automobilisto užmušta 1979 m. spalio 8), gerai žino, ką reiškia geros mokyklos ir todėl užtikrina, kad jis visoms Ohio mokykloms skirs ypatingą dėmesį. Voinovičiaus švietimo planą endorsavo Ohio mokytojų (30,000 narių) sąjunga.

Amerikos piliečiai šią dieną yra tapę cinikais – savo išrinktąją valdžią nepasitiki, labai mažai piliečių balsuoja. Tai ne tik bloga, bet yra net tragiška.

Mes taip pat turime savo svarbius tikslus – vaikų švietimą, ekonominę padėtį, mokesčius, ir pagaliau Lietuvos laisvės reikalus. Ar gali me likti pasyvūs? Ar galim

nebalsuoti ateinančiuose rinkimuose?

Dirva tvirtai remia George V. Voinovich kandidatūrą į Ohio gubernatoriaus vietą ir kviečia visus Ohio lietuvius be svyravimų ir abejonių lapkričio 6 eiti į rinkimines būstines ir atiduoti savo balsą už

GEORGE V. VOINOVICH.

Juozas Stempužis

PABALTIJŲ ŠALIMS 10
MILIJONŲ DOLERIŲ

(Atkelta iš 1 psl.)

Byrd atrodė, jog "toks būtų tinkamas sprendimas." Vienas iš pataisos remėjų senatorius Jesse Helms savo kalboje Senate šiandien paaiškino, jog dera įtraukti ir Latviją bei Estiją, "nes jos buvo pirmosios (Lietuvą) rėmusios, tiek moraliai tiek fiziškai per visą ekonominę blokadą."

(LIC)

Voinovich & DeWine

Vote November 6
for

Honest, New Leadership for Ohio

- ★ George Voinovich will make education a priority in Ohio. Under his leadership Ohio will become the Education State.
- ★ George Voinovich is committed to the needs and concerns of our senior citizens. As a State Representative, he was the chief House sponsor of the Homestead tax exemption resolution which brought substantial property tax savings to Ohio's 300,000 elderly and disabled homeowners.
- ★ George Voinovich is a leading advocate in promoting international trade between Ohio and Eastern-Central European countries. Under his administration, Ohio will establish a trade office in Eastern Europe.
- ★ George Voinovich was actively involved in the defeat of federal proposals to tax our fraternal societies. He was named "Fraternalist of the Year" by the Ohio Fraternal Congress. In George Voinovich we will have a Governor dedicated to our family, religious and fraternal values.

HE IS ONE OF US!

"You show me someone who is proud of his ethnic heritage,
and I'll show you a great American."

Paid for by Voinovich for Governor Committee
Paul C. Mifsud, Chairman, 8 East Broad Street, Columbus, Ohio 43215

Girdėta iš Vilniaus

Balys Gaidžiūnas

ŽEMĖS ŪKIO REIKALAI ŽEMDIRBIŲ SUVAŽIAVIME

Vilniuje vykusiame žemdirbių suvažiavime buvo įsteigta Lietuvos Žemdirbių Sąjunga. Suvažiavime dalyvavo apie 3000 atstovų. Tai būsimieji savaraniški Lietuvos ūkininkai. Jų pirmininku, didele balsų dauguma, balsuojant už jį 2722 atstovams, buvo išrinktas Ramygulos pavyzdinio kolūkio pirmininkas Virmantas Vidikonis.

Suvažiavime svarstyta būsimos žemės reformos įstatymo pagrindai, pilnos nuosavybės klausimai ir būsimos ūkininkavimo kryptis, neužmirštant, kaip iš kolūkinių ir valstybinių ūkių, palengva pereiti į privatų ūkininkavimą.

Išsklausius atstovų daugumos sanprotavimus, susidarė išpūdis, kad palengva reikės grįžti į tą nepriklausomos Lietuvos žemės ūkio kelią, kuris prieš pat sovietinę okupaciją jau buvo įėjęs į išbalansuotą, nuolat modernėjantį, kooperatinę talka talkinantį, įvairlypi ūkininkavimą. Einant tuo keliu ne tik kraštas buvo aprūpintas sveiku maistu, bet kasmet daugiau ir daugiau, gero maisto ir kai kurių žemės ūkio žaliavų, parduodama ir kitiems kraštams.

Suvažiavime, jei ir ne oficialiai, tai vistiek buvo jaučiamas rūpestingas noras atkurti sunaikintą mūsų kaimą ir jo atkūrimui vadovauti. Labai svarbu, kad jį atkuriant, gal ir naujo sukūrimo įnešant, nebūtų padaryta tokių klaidų, kurias vėliau tektų taisyti. Svarbu, kad Lietuvai vadovaujantieji tiestų pilną pagalbos ranką, o ne tuoj rūpintis juos apkrauti dideliais mokesčiais.

Visi linkime, kad toks didelis atkūrimo darbas pilnai sektųsi. Sektųsi ne vien gražiais žodžiais linkint, bet ir toli nuo tėvynės gyvenant, realią pagalbą tiesiant. O kad tokių galimybių yra mes apie tai dar rašysime.

• **SPALIO 17 d.** į Maskvą išvyko Lietuvos delegacijos atstovai, drauge važiuojant ir ekspertų grupei, kad susitiktų su sovietine delegacija tolimesniems pasitarimams, kurie įvyksią spalio 20 d.

Prieš tai, vadovaujant Br. Kuzmickui į Maskvą buvo išvykę ekspertų grupė spartinti bendro protokolo pasirašymą, kad greičiau prasidėtų pilnos derybos. Jie jau kelias dienas posėdžiavo ir pranešė, kad reikala kllostosi be įtampos, bet kol kas nieko nesutarta.

Jau dabar numatoma, kad derybų laukas greit plėsis, kad bus sudaromas įvairių klausimų ekspertų grupės. Vieni iš ekspertų dirbs Lietuvoje, o kiti svarstomais klausimais turės važinėti į Maskvą ir ten derėtis. Taigi, jei viskas eis gerai, toliau derybos eis visą laiką iki laukiamo sutarties pasirašymo. Laukiama, ką posėdžiavę pagrindinės derybų delegacijos sutars spalio 20 d. ir vėlesniuose posėdžiuose.

• **ŠVEDIJOS** ministerio pirmininko kvietimu spalio 16 d. į Švediją, 4 dienų vizitui, išvyko min. pirm. K. Prunskienė su specialistų grupe informuotis ir derėtis dėl galimų ekonominių ryšių ir pagalbos atkuriant Lietuvos ūkį.

Išvykdama užsiminė, kad bus kalbama ir apie Lietuvos auksą, kuris apsaugai buvo padėtas Švedijoje ir kurį Švedijos vyriausybė, tik okupavus Lietuvą, atidavė sovietams.

Be pasitarimų su įvairiais vyriausybės ir parlamento atstovais, delegacija dalyvavo Švedijos Pramonės Rūmuose ir tarėsi su daugeliu įtakingų Švedijos pramonės atstovų. Neužmiršta patyrinėti, ką Švedija galinti į Lietuvą eksportuoti ir ką iš Lietuvos į savo kraštą importuoti. Sutarta informacijos biurus atidaryti Stockholme ir Vilniuje.

• **AUKŠČIAUSIOS** Tarybos pirm. V. Landsbergis artimiausiu laiku lankysis Anglijoje ir susitiks su min. pirm. Thatcher. Prieš kelionę į Angliją jis dar sustos ir Ispanijoje.

• **KAIP** iš Vilniaus pranešame, spalio 17 d. Lietuvos vyriausybės atstovai susitiko kalbėtis su tais Lietuvos lenkų atstovais, kurie nori įkurti Vilniaus krašte lenkišką sritį.

Kol kas nepranešta, kokia linkime, prie uždaru durų tie pokalbiai vyksta.

• **SPALIO 24 d.** Vilniuje prasidės Baltijos kraštų muzikologų konferencija. Svečiais pakviesti Danijos, Švedijos ir Suomijos muzikologai.

• **LENKIOJE** visą savaitę viešėjo Lietuvos generalinis prokuroras Artūras Paulauskas ir susipažino su Lenkijos teisine santvarka ir prokuratūros darbu, ypač kova su nusikalstamumu ir kalėjimais. Jis buvo Lenkijos generalinio prokuroro svečias.

Nutarta keistis patyrimu ir artimai bendradarbiauti.

• **SOVIETAMS** palanki Lietuvos komunistų partija,

Sparčiai artėjama prie 5 milijonų

Antanas Juodvalkis

Lietuvių Fondo tarybos pirm. Stasys Baras, narių suvažiavimo metu pranešė, kad šie 1990-tieji metai skelbiami Lietuvių Fondo penkių milijonų dol. užbaigimo metais. Per vienerius metus sukaupti arti pusės milijono dolerių, daugelis palaikė eiliniu triuku, nes iki šiol dar niekam nepavyko, bet Lietuvių Fondo vadovybė tikisi tai pasiekti. Šiuo metu tetrūksta 120.000 dol., kad tikslas – 5 milijonai dol. LF pagrindinio kapitalo būtų pasiektas.

Lietuvių Fondo vadovybė skelbia vąj ir prašo narius didinti turimus įnašus, o iki šiol stovėjusius nuošalyje, įsijungti į narių eiles, nors su minimalia 100 dol. auka. LF nariams ir nesantiems nariais, išsiųsta laiškas su pelno paskirstymo duomenimis bei kita informacija, parodančia kuriems tikslams gautas LF pelnas sunaudojamas. Tikima, kad į prašymą atsilieps ir trūkstant suma iki šių metų pabaigos bus suaukota ir pasiekta penkių milijonų dol. skaitlinė. Lietuvių Fondo vadovybė – taryba ir valdyba dirba nuoširdžiai, be jokio atlyginimo, aukodami savo laiką ir patyrimą, kad tik didesnėmis sumomis būtų paremta išeivijos, o dabar ir Lietuvos švietimo, kultūros ir jaunimo veikla. LF kapitalas yra neliečiamas ir laikomas nepriklausomai (ne sovietinei) Lietuvai, o naudojamos tik gautos pajamos.

Šių metų LF narių suvažiavimas, pavedė LF tarybai išskirti vieną milijoną pagr. kapitalo Lietuvos švietimo, kultūros ir jaunimo paramai. Taryba savo posėdžiuose ši reikalą nuodugnai apsvarstė ir nutarė šaukti specialų narių suvažiavimą, tuojau po metinio 1991 m. narių susirinki-

mo. Reikalas yra komplikuotas, nes pagrindiniam kapitalui likviduoti ar jo daliai atpalaiduoti, įstatais yra numatyta procedūra ir JAV Bnės tarybos patvirtinimas.

Skubėti nebuvo reikalo, nes ir Lietuvos nepriklausomybės atstatymo įgyvendinimas užkliuvo Kremliaus diktatorių nusistatyme, nepaleisti tautinių respublikų iš Sovietų Sąjungos valdžios. Maskvos atsiųstieji šarvuočiai, burzgiantieji helikopterai, lėktuvai, parašiutininkai, užimti pastatai, KGBistų siautėjimas turėjo tikslą išgązdinti gyventojus ir esamą Lietuvos valdžią, kad nebandytų atsiskirti nuo Maskvos komunistų valdomos Sovietų Sąjungos, o įvestoji blokada, ryškiai parodė tikrąjį Kremliaus veidą. Komunistams ne tiek svarbu žmonių gerovė ir gyvenimo lygis, kiek svarbu valdžią išlaikyti savo rankose ir naudotis turimomis privilegijomis. Neužtenka leisti laisviau kalbėti ir rašyti, bet reikia ir žmonių teises atstatyti, o Kremlius to visai nerodo ir okupacinę politiką tebevykdo pačiomis brutaliausiomis priemonėmis.

Tokiai padėčiai esant, Lietuvai teikiama parama, kiekvienu metu gali būti nukreipiama Maskvos kryptimi ir lietuviai gali jos nematyti. Teisingai yra pasakę čia atsilankę Lietuvos politikieriai, kad pinigų laikykite čia, nes neturime savo bankų, o užsienio valiutą tvarko Maskva. Išeivijos noras padėti vargstantiems tautiečiams, atsitrengia į Kremliaus mūrus ir priklauso nuo jų malonės. Net humanitarinė pagalba – vaistai, blokados metu nebuvo įleisti ir prie Lietuvos sienos raudonųjų karių sulaukyti. Nuėmus blokadą, vaistai pasiekia Lietuvą ir

skirstomi pagal kaž kieno patvarkymus ligoninėms ar klinikoms. Jau ateina nemalonošios žinios, kad ir pasiųstųjų vaistų dalis pardavinėjama turguose (juodojo rinko). Kai Lietuva atgaus pilną laisvę ir nepriklausomybę, tai daugelį komunistų praktikuojamų negerovių būtų galima atitaisyti.

Berašant apie Lietuvių Fondo veiklą, nuklydau į mielą tėviškę ir jos šių dienų būklę, nes Lietuvių Fondas jau pradeda teikti paramą tautiečiams. Lietuvių Fondui įteikta auka turi eiti skelbtiems tikslams, o ne šių dienų užgaidoms, nebūtinai technologijai ar pramoginiams tikslams. Tam yra įsteigti specialūs fondai įvairiais pavadinimais, kurie remia šiuolaikinius Lietuvos poreikius. Ar tikslingai pasiųstos gėrybės Lietuvoje sunaudojamos, tai būtų atskira tema, nes laiškuose ir atvykstantieji pasisvečiuoti nevisada teikiama paramą geru žodžiu mini. Lietuvių Fondo, bent šiuo metu, apsiribojimas teikti stipendijas atvykstantiems pasitobulinti savo profesijose, gal yra vienas iš tikslingiausių būdų. Čia jie pajunta demokratinę procesą ir susipažįsta su vartojama technologija, kurią gali pritaikyti grįžę į savo kraštą. Ir čia gali atsirasti įvairių nukrypimų ar pasimetimų. Neturėtų būti remiami tie, kurie pabėga iš kovos lauko ir siekia tik materialinių gėrybių bei geresnio gyvenimo.

Lietuvių Fondo vadovybė atidžiai stebi susidariusią padėtį ir pagal galimybes, remia ir remis laisvėjimo procesą bei grįžimą į dorovinį ir teisę pagrįstą gyvenimą. Švietimas, kultūra ir jaunimo auklėjimas yra pagrindiniai tikslai. Keista, kad taip išgarsintas Lietuvos istorijos perspausdinimas neskelbiamas ir nežinome ar aprūpintos mokyklos naujausiais vadovėliais. Net aukštieji švietimo pareigūnai nežino kokia šiandien tikroji mokyklų padėtis yra. Kalba apie planavimą, programų pakeitimą, mokytojų paruošimą, bet niekad nepasakė kas dabar vidurinio išsilavinimo mokyklose dėstoma. Per daug kalbama, važinėjama ir gaishtamas laikas, o darbo dirbti nenori ar nesugeba, vis dar laukia įsakymų iš aukščiau, nors patys jau yra užėmę aukščiausius postus.

Tokioms nuotaikoms esant, Lietuvių Fondas nesi-ruošia švaistyti sunkiai sukauptą kapitalą, o stengiasi jį didinti, kad gautų pajamų užtektų ir išeivijos ir Lietuvos

(Nukelta į 5 psl.)

kuriai vadovauja į priekį ištumti keli lietuviai, beveik visa veikla yra nukreipė prieš nepriklausomos Lietuvos interesus. Nutarta jų veiklą oficialiai ištirti ir galutinam sprendimui surinktus duomenis atiduoti Lietuvos Tarybai.

Tuo tarpu lietuviškoji komunistų partija yra pakartotinai pasisakiusi už pilną Lietuvos nepriklausomybę. Bet jos dienos kaip ir suskaitytos, nes 61% narių pasisakė už partijos vardo pakeitimą. Jų suvažiavimas įvyks Vilniuje gruodžio 1 d.

• **LIETUVOS** žydų intelektualų grupė yra išvykusi į New Yorką dalyvauti anksčiau numatytoje konferencijoje.

Žydų skaičius Lietuvoje labai mažėja. Šiais metais į Izraelį jau išvyko 3.5 tūkstančiai. Lietuvoje belikę tik apie 9 tūkstančiai žydų.

Tur būt, kad ir tų, Lietuvoje esančių žydų dauguma, jau sudaro ne Lietuvoje gimusieji, bet dėl saugumo, iš kitų respublikų į Lietuvą atsikėlusieji.

• **LIETUVOJE** šiais metais grūdų derlius buvo geras. Į sandėlius supilta virš 3,275,000 tonų grūdų. Bet į valstybinius sandėlius kol kas pristatyta tik 345,000 tonų. Kiti grūdai laikomi ūkių sandėliuose, kol nepaaiškės pašarinių grūdų reikalai, ypač jų gavimas iš Sovietijos ir tų grūdų kainos.

Bendrai, pasisakoma, kad Lietuvoje duonos netruksia.

KŪRYBA IR MOKSLAS

Anapus horizonto Australija

Kazimieras Barėnas

Ava Saudargienė skaitytojams ypač plačiai pažįstama savo kelionių knygomis. Nemaža keliavusi, ji pasirūpino pateikti savo patirties išpūdžius, žinoma, daugiausia tiems, kurie paslenka pavaziuoti ar paėjėti tik iki darbovietės ir parduotuvės.

Dabar Nidos Knygų Klubas Londone išleido naują jos knygą, pavadintą ANAPUS HORIZONTO. AUSTRALIŠKOS APYSAKOS (189 psl.). Joje A. Saudargienė stengiasi skaitytoją supažindinti ir su Australija ir su ten gyvenančiais lietuviais, su jų kūrimosi sąlygomis ir vėlesniais gyvenimo metais ir kai kuriais darbais. Tai, sakyčiau, taip pat neblogo vadovėlis tiems sėsliesiems, kurie gyvena kituose kraštuose ir apie Australiją žino, kad ten esama apšiai kengūrų, gal televizijoje mato tą idomų meškutį koalą. Kažkaip daugumai žinoma, kad ten auga ir eukaliptai, nors jų netrūksta ir kai kuriuose kituose šilimos užtenkančiuose kraštuose.

Knygos autorei gal daugiau bus rūpėję supažindinti su Australija, nors apysakose netrūksta lietuvių veikėjų. Pirmoje knygos dalyje (Nauji australai), žinoma, dėmesys daugiau kaupiamas ties lietuviais, jų pirmaisiais darbais ir asmeninėmis bėdomis. Tie keturiolika šio skyriaus apsakymų būtų lyg ir indėlis į tamė toli nuo gimtosios Europos pasiryžusių apsigyventi tautiečių bandymą užsikabinti istoriją. Antrasis, mažesnis skyrius (Antroji gene-

racija) pateikia apšiai duomenų apie Australijos aborigenus, o lietuviai čia jau arba profesionalai, arba nuostabiai iškilę ar taip pat nuostabiai nusmukę.

Australija šio pokario lietuvių imigrantus sutiko nesvetingai. Dažnai prasi-verždavo prieš juos ne tik patyčios ir pravardžiavimai, bet ir tikra neapykanta. Valdžios įstaigos juos atgabelo, nes trūko darbo jėgos, ypač ten, kur sąlygos bjauriausios, o senieji australai darbininkai, matyt, bijojo, kad tie naujieji nepaveržtų iš jų duonos kėsnio. A. Saudargienės knygoje ne kartą parodomas tas neapykantos prasiveržimas, kokio, rodos, nebuvo nei Amerikos žemyne, nei labiau pastebimas kur kitur. O Australijoje nesutarimai ir muštynėmis baigdavosi.

Moterys į ligonines dirbti buvo imamos ir Britanijoje, ne tik Australijoje. Tačiau naujiesiems australams vyrams teko imtis retų darbų: kirsti cukrines nendres, gaminti plytas, dirbti prie kanalizacijos ir kasti rudą anglį. Tiesa, retų nešvarių darbų yra pasitaikę ir kitur. Kaip Lietuvoje leidžiamuosiuose "Kultūros baruose" (1990. Nr. 4) rašo A. Kučiūnas, įžymusis solistas Stasys Baras Amerikoje iš pradžių remonto gyvulinius bjauriai dvokiančius vagonus, kuriais daugiausia būdavo gabenamos kiaulės, ir ten, kaip pats dainininkas išsitarė, "nuo vagonuose tvyrančio šlapimo rūgščių aprūdydavo mūsų kombinezonų metalinės sagos. Baisu pagaltoti, kiek šlykštynių teko įtraukti į plaučius".

A. Saudargienės vaizduojamam ne vienas "naujam australui" taip pat teko patirti sunkumų. Ne pyragai nepatyrusiam ir tas nendres kirsti. Bepročių ligoninėje slauge pradėjusios dirbti Rimos vos nepasmaugia ligonė Ema. Dirbdamas prie rudosios anglies, gydytojas Kostas vaikščioja pūslėtomis, kruvinomis rankomis, kol įsitaiso arčiau savo specialybės. Vargšė Monika, pasiilgusi juodos duonos, pakramto ir šunims skirtų bandelių. Australiškai idomus jos gyvenimas, kai išteka už farmerio: abirigenės iškasa ir suvalgo pasodintas pupas, kad be reikalo nesupūtų, šūviu reikia prisišaukti pagalbą, kai laukiniai užpuola, ir jos vaikutis, niekada nematęs

lietaus, kai pradeda lyti, galvoja, kad kažkas bus neužsukęs vandens čiaupo!

Pamažu dalis tų naujokų pradeda susikurti sau geresnį gyvenimą. Kai kam ir labai gerai pasiseka. Negalėjęs ilgiau ištverti prie nendrių kirtimo, Juozas Liūga, ima taisyti ir pardavinėti baldus ir net prekybos namus įsigali turėti. Marius Sydnejuje įkuria odos gaminių firmą kuri, matyt, tokia sėkminga, kad uždarbis leidžia jau su žmona pakeliauti ir susipažinti su australišku avių ūkiu, net pamedžioti ir nupirkti didelį perlą.

Yra ir tokių, kurie keliaudami stengiasi pažinti kraštą ir jo idomybes, kaip tasai Šančių Vaikiu vadinamas Petras Janulis. Per jo kelionę autorė skaitytoją supažindina su Australijos kolonizavimu, su legenda apie dykumą, su stumbrų medžiokle, su kai kuriais tenykščiais gyviais ir aborigenų papročiais, pvz., kad jie valgo driežus. Ignas Gavėnas ieško kadaise į ten kaliniu atgabento ir aukso kasyklose dirbusio savo prosenelio kapo.

Naujosios kartos jau niekas nebesiuntinėja į prasčiausius darbus, ir jeigu kam nepasiseka, tai arba dėl to, kad pats jaunas žmogus pasuka klaidingais keliais, arba atsitiktinumas sujaukia gyvenimą. Stataus būdo Saulėnaitė net ir su namiškiais nepajėgė sutarti, o pabėgusi iš namų ir į narkotikus įjunko ir prostituciją ėmė praktikuoti. O jos draugas Romas, ją gelbėdamas netekęs kojų, turėjo pakankamai valios įsigyti veterinarinės specialybės. Technikos mokyklos studentai Algis ir Vytas žūsta, parsisamdę dirbti į galvijų stotį laukinėje aplinkoje. Jaunasis Tomas Palionis, aukštuosius mokslus baigęs pedagogas, žiūrėkite, sutinka būti siunčiamas į atokius tyrlaukius, kur niekas nenori ilgiau užsibūti, ir pažintis su ta krašto vieta, jos aplinka ir žmonėmis, be abejo, idomi ir tam jaunam mokytojui ir skaitytojui.

Australiška prasme dar atsakingesnę uždavinį gauna jaunas antropologas Andrius Stonis, gydytojo Kosto ir Agnės Stonių sūnus. Jis, naujokų vaikas, o ne kuris nors senųjų australų mokslininkas važiuoja tirti klajoklių australų pirmųkščio ir baltųjų kolonistų agresijos.

Australijoje gyvenantis

BALTA AKIMIRKA

Žiemos etiudas

*Sniego gniūžtėmis
Klega vaikai –
Stiklinio skambesio
Pilna padangė:
Laimingo juoko šukės
Dūždamos
Slidžiam lede paslydo – –*

*O rogėse –
Jaunystės viesulas
Nusliuogia
Nuo aplipusių pusnim
Kalvų
Ir taškosi
Sniegų griūtim
Pakalnėse – –*

*Pačiūžomis
Nuskriejančią vaikystę
Uždusęs gauda bėgdamas
Išraudęs vėjas – –*

*Ak, vėji,
Leiski skambančiom širdim
Akirmirkos pusnim
Nuskristi,
Kai laimė – trapios snaigės,
Kai dienos – sninganti vyšnia
Šioj žemėj
Sužydėjus – –*

Iš spausdinamos naujos Stasio Santvaro poezijos rinktinės "Saulėleidžio Sonetai". Viršelis ir skyrių iliustracijos Vytauto Dilbos. Knygą leidžia Vilties leidykla, su korp. Neo-Lithuania finansine parama.

Sparčiai artėjama...

(Atkelta iš 4 psl.)

švietimo bei kultūrinei veiklai remti.

Vajaus pabaigtuvių pokylis įvyksta š.m. lapkričio 10 d. Martinique banketų salėje. Aukotojai papildę įnašus ar naujai stojantieji, už kiekvieną paaukotą šimtinę gauna į pokylį vieną bilietą nemokamai. Tad nedelsdami aukokime Lietuvų Fondui ir dalyvausime šiame polylyje. Iki šiol Lietuvų Fondas nenusivylė lietuvių dosnumu ir teikta parama. Tikimės, kad ir dabar sulauksime visuotinės visuomenės paramos.

Čekius rašyti Lithuanian Foundation, Inc. vardu ir siųsti Lietuvų Fondo būstinėn: 3001 West 59th St., Chicago, IL 60629.

lietuviškas senimas ir jaunimas ilgai neturėjo artimesnio ryšio su Lietuva. Baigiama jame knygos apsakyme tų pačių Stonių duktė Eglė, Andriaus sesuo, paeskursavusi po Australiją ir pamačiusi, kokių baisybių prasiautęs ciklonas pridarė Darvine, sėdusi į lėktuvą, 5 dienoms nuskrenda į Lietuvą. Atsisveikindama giminėms ji ra-

sako, kaip dabar jau turbūt ten pabuvęs nebe vienas jaunuolis: "Radau Lietuvą, radau jus!" Grįždama iš tos viešnagės, lėktuvui leidžiantis Australijos Avalono pakrantėje, ji, be kita ko, savo patriotinį entuziazmą dar ir šitaip aptaria: "Nesvarbu, kur lietuvis gimęs ir augęs, kol jo širdyje liepsnoja meilė protė-

(Nukelta į 6 psl.)

Pabaltijo ministrai Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijoje

(3)

Gintė Damušytė

Sveikintina, kad politinis dialogas prasidėjo tarp Pabaltijo respublikų ir Sovietų Sąjungos vadovybės bei jos sąjunginių respublikų. Reikia tikėtis, kad tai paruoš keilią tvarkingai sugrįžti į padėti kuri vyravo prieš neteisėtą Pabaltijo respublikų karinę okupaciją ir aneksiją.

"Islandija nori, kad ryšiai ir bendradarbiavimas su Pabaltijo valstybėmis dabar plėstų į visas sritis. Atsiliepiant į jų prašymą, mano vyriausybė be rezervų yra pažadėjusi paramą Pabaltijo respublikų narystei ESBK."

Dveiose konferencijos dienose, Pabaltijo ministrai suėjo su ne vienu ten suvažiavusiu užsienio reikalų ministru iškaltant su S. Anderson (Švedija), K. Skubiszewski (Lenkija), J.B. Hannivalsson (Islandija), K.M. Bondevik (Norvegija) ir J. Baker (JAV). Dar prieš ESBK prasidedant, susitiko ir su Danijos užsienio reikalų ministru U. Ellemann-Jensen. Min. A. Saudargas spalio 1 d. buvo priimtas Danijos misijoje prie SNO, kur min. Ellemann-Jensen jam pranešė, kad Kopenhagoje bus steigiamas Baltijos biuras. Jiedu taip pat aptarė "penki plus trys" platformą, t.y. penkių Skandinavijos ir trijų Pabaltijo kraštų koaliciją, kuri derins šių kraštų politinę programą siekiant išspręsti Baltijos šalių klausimą ir išrūpinti jom tarptautinį pripažinimą. Jurkans ir Merl, kurie šiek tiek anksčiau atvyko į New Yorką,

susitiko su Vengrijos užsienio reikalų ministru Geza Jeszenszky Jungtinėse Tautose ir aptarė galimus konsularinius ryšius.

Spalio 2 d. 12:15 val. p.p. prasidėjo Pabaltijo ministrų press konferencija Javits Centre, kurią globojo Danijos, Islandijos ir Norvegijos ESBK delegacijos. Surengė ir moderavo LIC direktorė Gintė Damušytė, ruošos darbuose talkinant JBANC (Joint Baltic American National Committee) atstovei Sandra Alstars.

Atidarius presskonferenciją, visiems trims ministrams buvo duotas žodis. Lennart Merl iš Estijos komentavo, kad Baltijos šalys ir ESBK žengia į naują etapą. Nuo Kopenhagos konferencijos, Baltijos klausimas jau tapęs tarptautiniu klausimu. Estija sveikina "du plus keturi" sutartį, bet kviečia tos sutarties signitarus imti iniciatyvos ekspedijuoti Baltijos šalių klausimą ir sudaryti ESBK mechanizmą šiam klausimui išspręsti. Merl pažymėjo, kad jis kalbėjo su Prancūzijos delegacija, kuri teigė, kad Prancūzija stipriai dar palaiko nepripažinimo politiką.

Jurkans akcentavo, kad Pabaltijo aneksija yra paskutinė neišspręsta Antrojo Pasaulinio karo pasekmė ir džiaugėsi, kad ESBK iškilo naujas blokas kraštų remiančių Pabaltijo siekius. Išreikšdamas padėką skandinavams, jis tvirtino, kad negali būti bendro Europos namo be ja-

me gyvenančių laisvų Pabaltijo valstybių.

Saudargas pabrėžė, kad ne tik Vakarams rūpi stabilumas TSRS, bet ir Pabaltijū rūpi išlaikyti stabilizaciją per demokratinius procesus. Lietuva siekia lygių teisių visiems gyventojams, itin atsižvelgdama į tautinių mažumų baiminimasi ir galimas provokacijas. Sekdama Helsinkio principus, Lietuva bando atgauti savo sienų kontrolę. Saudargas sakė, kad Pabaltijo kraštai yra senos europietiškos tautos, o ne svečiai svetimam kontinente, ir kad atėjo laikas joms tapti pilnateisiais to kontinento ir pasaulinės bendruomenės nariais.

Pirmą klausimą statė Financial Times korespondentas, kuriam rūpėjo kodėl Merl savo įžanginiame žodyje išskyrė prancūzus? Gi jie nieko naujo Jums nepasakė, tvirtino korespondentas. Dauguma Vakarų kraštų laikosi nepripažinimo politikos, tai kodėl jūs jautėte reikalo tai pabrėžti, jis klausė. Merl atsakė, kad prancūzų pavyzdį paminėjo, nes jie globos Paryžiaus konferenciją ir nes jam asmeniškai teikia daug vilčių didžiosios Prancūzijos parodytas prielankumas mažajai Estijos užsienio reikalų ministerijai, turinčiai tik 18 tarnautojų.

Wall Street Journal korespondentą domino JAV nusistatymas dėl Pabaltijo dalyvavimo Helsinkio procese. Jurkans teigė, kad JAV principu tą idėją remia, nors nėra linkusi viešai imtis vadovaujančios rolės jos kelti.

Visi ministrai išreiškė, kad JAV pozicija yra labai svarbi palaikant Pabaltijo nepriklausomybės siekius. Baker tvirtino, kad JAV rems pilną nepriklausomybę ir tarptautinį pripažinimą Pabaltijo respublikom.

Merl sakė, kad Estijos pavyzdys įrodo, kad besivystanti laisva rinka naudinga ne tik Pabaltijo kraštams, bet ir TSRS. Jis aiškino, kad stengiamasi įtikinti TSRS, jog yra jos interese turėti tris Suomijas kaiminystėje, o ne priešiška nusistačiusias valstybes. Tai minčiai pilnai pritarė Baker.

Saudargas toliau pabrėžė, kad Baltijos respublikų dalyvavimas Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo konferencijos (ESBK) procese padeda iškelti Pabaltijo statusą ir tai yra atsvara galingai TSRS propagandos mašinai.

JAV Valstybės sekretorius Baker tvirtino, kad JAV

Pries 80 metų...

Iš operos 'Birutė' istorijos

1910-tieji metai buvo itin reikšmingi Marijampolės lietuvių kultūriniame gyvenime. Artėjant Žalgirio mūšio 500 metų sukakčiai, vietiniai saviveiklininkai nutarė pastatyti Miko Petrausko operą "Birutė". Ano meto sąlygom tai buvo drąsus užmojis, siekiant parodyti, kad ne tik vilniečiai gali susidoroti su tokiu nelengvu tiems laikams uždaviniu, kaip operos pastatymas, bet ir provincija – marijampoliečiai, toli nuo stambaus kultūrinio centro Vilniaus.

Iniciatorius buvo žinomas veikėjas chorvedys Albinas Iešmanta. Sulaukęs gražaus 101 metų amžiaus, jis prieš keletą metų mirė Vilniuje. Iešmanta talkon pasikvietė Joną Bendorių, tada dar Varšuvos Muzikos instituto vyresnio kurso studentą, prašydamas, kad skubiai atvyktų į Marijampolę, nes premjera įvyks 1910 liepos 17 d., sekmadienį, nors anksčiau buvo numatyta liepos 15-jį. Šis atvirukas yra Lietuvos Teatro ir muzikos muziejuje, Bendoriaus fonde.

Bendorius, turėdamas daugiau muzikos žinių negu bet kuris kitas to meto Marijampolės muzikantas, davė daug naudingų patarimų kaip statyti veiklą, į ką kreipti pagrindinį dėmesį, kaip instrumentuoti partitūrą vietos orkestrėliui ir t.t. Su choru dirbo Viktoras Žadeika, dekoracijų ir kostiumų eskizus paruošė Varšuvos Dailės mokyklos studentas, vėliau žymus Lietuvos skulptorius, 1941 m. okupantų nužudytas

Vincas Grybas. Pagal jo eskizus buvo nupieštos dekoracijos.

Ir taip atėjo liepos 17-jį. Nors Marijampolės saliuokė maža, nepritaikyta tokiems reikalams, nebuvo elektros, nuo žibalių lempų ir iš bufeto sklido įvairūs kvapai, bet žmonių pilna ir "Birutės" premjera buvo sėkminga. Sudarytas ir nedidelis orkestras, davęs tam tikro iškilmingumo. Dirigavo Albinas Iešmanta, kuris 1941 m. buvo ištremtas į Sibirą ir vėliau sugrįžo į Lietuvą.

Tuo būdu operos "Birutė" premjeros Marijampolėje datą reikia laikyti 1910 liepos 17 d., bet ne 15 d., kaip rašoma vadovėliuose.

Pagrindinius vaidmenis atliko: Birutė – V. Jasaitytė, Kęstutis – K. Žiugžda, seną vaidilą – A. Vaičiūnas, Zundšteiną – J. Brundza ir kt.

Antrasis spektaklis įvyko 1914 m. rugpjūčio mėnesį, Pirmojo pasaulinio karo išvakarėse. Solistai – aktoriai buvo tie patys, tik viena vaidilutė nauja.

Kodėl "Birutė" susilaukusi pasisekimo ir spaudoje palankiai įvertinta, daugiau nebuvo statoma, sunku pasakyti. Nors šių eilučių autorius su Albinu Iešmanta susirašinėjo, bet dirigentas į šį klausimą kažkodėl neatsakė. Gal ką pavyks sužinoti paskaičius Iešmantos išsamius prisiminimus "Sūduvos laiptai į sceną", kuriuos autorius padovanojo Marijampolės Kraštotyros muziejui, kur, anot jo, "prabėgo gražiausios ir kūrybingiausios jaunystės dienos".

Viktoras Gulmanas

Anapus horizonto Australija...

(Atkelta iš 5 psl.)

vių žemei, tol jis lietuvis, tol Lietuva priklauso jam!"

Bet jau esu užsiminęs, kad A. Saudargienei bus rūpėję ne tik žmonės ir jų likimai, bet ir su Australija kuo plačiau supažindinti. Tiesa, apsakymų veikėjai gyvena ir dirba Australijoje, ir daug kas tame jų gyvenime australiška. Tačiau autorei tiek dar maža. Tai ji dažnai į tuos pasakojimus dar įterpia papildomų žinių apie Australiją. Išsileidęs tolimon kelionėn į darbovietę, Vytas iš palydovo sužino ir apie pravažiuojamus ūkius su kviečių laukais, ir apie Clarence upės potvynius, ir apie namų statymą ant stulpų, kad neišliaužtų gyvatės, ir apie kapitono Cooko duotus kalnams vardus. Ko neaiškino palydovas, noriai papildė Australijoje apsigyvenęs ir didžiulę farmą valdęs ame-

rikietis. Paskui dar šviečia ji apie naująjį kraštą ir sunkvežimio vairuotojas. Gali sakyti, kiekviename žingsnyje vis australiška naujiena. Ir taip iš apsakymų rėmų iškyla Australija su daugeliu geografijos, istorijos duomenų. Nepagaili rašytoja pateikti ir įvairių smulkesnių detalių. Štai ir šios knygos sužinome, kaip po Queenslandą paplito Honolulu varlė, kuri turėjo atlikti gerą darbą, o išvirto kenkėja, kaip ir triušiai, kurių paplitimo istoriją knygoje Tomas papasakoja Albinui.

Tie australiški įtarpai į apsakymus, sakyčiau, ypač įdomūs norinčiam apsipažinti su tuo žemynu. Žinoma, negalima norėti, kad būtų aprašyta plačiau kiekvienas kalnas ar upė, augalas ar žvėrelis, nes tai ne kokia enciklopedija, o apsakymai su pastiprintu australišku fonu.

K. Barėnas

remia Pabaltijo respublikų stebėtojo statusą ir pilną narystę ESBK procese, nors nesitiki, kad Paryžiuje sulauks reikiamo konsensuso.

Po pokalbio, įvyko spaudai skirtas bendras Pabaltijo ministrų nusifotografavimas su JAV Valstybės sekretorium. Keturis ministrus filmavo ir fotografavo apie 20 akredituoti korespondentai, jų tarpe ABC. CNN, AP, Italijos TV, Suomijos TV, Business Week ir kt. agentūrų atstovai.

Ministro Algirdo Saudargo vizitą JAV-bėse tvarkė Stasys Lozoraitis, talkinamas PLB-nės. Pabaltijo ministrų spaudos reikalus ESBK tvarkė LIC. Min. Saudargą ir jo asistentą į New Yorką lydėjo ir jiems padėjo JAV LB-nės darbuotoja A. Banionytė iš Washingtono. BATUNO stažuotojas Haroldas Subačius iš Vilniaus padėjo BATUNO reikalų vedėjai M. Treimanis koordinuoti ministrų programą New Yorke.

PARAMA DIRVAI

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai auokojo:

Dr. L. Griniūtė, Chicago	20.00
B. Bacevičius, Warren	10.00
J. Kriščiūnas, Canton TW.	5.00
S. Liubartas, Sun City	10.00
J. Pupininkas, St. Petersburg	10.00
E. Vasiliauskas, Woodhaven ...	5.00
O. Siliūnienė, Alexandria ...	200.00
N. Čerebienė, Warren	75.00
R. Tamulionis, Birmingham...	10.00
A. Širvaitis, Euclid	10.00
V. Černavičius, Richmond Hill.	20.00
G. Gontas, St. Louis	10.00
K. Ripskis, Chicago	15.00
B. Dunda, Cicero	15.00
F. Sapalas, Lemont	5.00
A. Vaičiulis, Chicago	5.00
D. Vidžiūnas, Chicago	15.00
Gr. Miller, Wheeling	15.00
V. Ramūnas, Euclid	15.00
J. Markevičius, Chicago	5.00
A. Tumas, Newbury Pk.	10.00
J. Kartanas, Omaha	5.00
V. Chainauskas, Naples	25.00
A. Cenfeldas, St. Barbara	10.00
J. Lapšienė, Dedham	5.00
A. Logucki, Sepulveda	5.00
J. Kinderis, Chicago	25.00

Visiems aukotojams

nuoširdžiai dėkojame.

Sąjunga stengsis apjungti visus po lietuviybės vėliava...

Pasikalbėjimas su naujuoju Lietuvių Tautininkų Sąjungos pirmininku Rimantu Smetona

Vitalius Zaikauskas

– Rimantai, papasakokite apie save. Jūsų tokia graži pavardė...

– Gal pakalbėkime apie ką nors kitą... Čia nėra jokio mano nuopelno... Aš didžiuojusi šia pavardę. Bet nenoriu tuo spekuliuoti.

Aš – Prezidento brolio anūkas, ūkininko vaikas. Augau be tėvo, mokiausi kaimo mokyklėlėje, Ukmergės rajone. Paskui, arčiausiai buvo žemės ūkio mechanizacijos technikumai, tai jį ir baigiau. Po to mokiausi Žemės ūkio Akademijoje, atvažiavau į Vilnių – čia labai parūpo kinas, penketą metų dirbau Lietuvos kino studijoje, televizijoje. (Bet tai gi nereikalingi dalykai.) Ištįojau į Leningrado kinematografijos institutą. Baigiau. Jau daug metų dirbu Lietuvos televizijoje režisieriumi. Sukūriau dokumentinių ir muzikinių filmų: "Duktė viena namie liko", "Mažasis spektaklis" pagal Br. Kutavičiaus muziką, dokumentinį apie kaimą "Apraudotieji mūsų namai" ir dar daug kitų. – Sunku net išvardinti visus būtus...

– O kaip atėjote į tautininkus?

– Pirmiausiai reikėtų pakalbėti kodėl nenuėjau kur nors kitur, sakykim į socialdemokratus ar krikdemus, kurie atsikūrė anksčiau. Aš pats nelabai aiškiai žinau kodėl, tik galiu pasakyti, kai sužinojau, kad atsikūrė tautininkai, iškart žinojau – aš tik čia. Gal pajuokaut: turėjo įtakos šeimos tradicijos? Man labai artimos šios idėjos. Aš matau save tik čia, tik čia man yra prasmė. Jei ne-

būčiau tautininkuose – nebūčiau niekur. Šiaip gyvenčiau...

– O jeigu rimčiau apie šeimos tradicijas.

– Manau, kad gyvenime man labai pasisekė, man likimas palankus. Kiek prisimenu save, mažutį vaiką – man visada buvo aišku už ką ir prieš ką aš. Man niekada nebuvo neaiškumų ar abejonių. Taip buvau auklėjamas, todėl viskas labai paprasta. Mano pirmieji žodžiai, aišku aš pats neprisimenu, bet pasakojo, "bijau ruskių" – visi bijojo ateinančių sribų. Viskas labai aišku, viskas labai paprasta, – žinoti, kad aš negaliu būti nei pionieriumi, nei komjaunuoliu... Tokios, Problemos" net nebuvo. Ir taip ligi šiol. Visada žinojau už ką aš. Jokioje veikloje, ar

tai pagrindinėje, nedalyvavau. Apie tai dažnai galvoju, kodėl taip? Pagrindinių faktorių net keletas. Vienas iš jų, kad taip buvau auginamas – su aiškia neapykanta viskam kas ne mūsų. Kita, kad nuo mažens buvau saugojamas, kad tik kas nors neatsitiktų, kas atsitiko mūsų artimiesiems žmonėms – o aš buvau paklusnus vaikas – klausydavau, jokių pražangų nedariau.

– Dabar, praėjus dviem savaitėm po tautininkų suvažiavimo, kaip jį vertinate?

– Taip, ši konferencija buvo suvažiavimas. Mes padarėm viską, ką daro suvažiavimas: patobulinom įstatų, priėmėm programą, išsikirinom vadovybę. Apskritai jos darbu patenkintas. Taip ir turėjo būti, visi darbai pa-

ALT S-gos vicepirmin. Rūta Sakienė su LTS pirm. Rimantu Smetona Vilniuje.

daryti. Programos projekte ji svarstant, dailinant, esmė, ką buvau surašęs savo variante – išliko. Gal tik kai kurie teiginiai sušvelnėjo, ne tokie kategoriški.

– Ar nenorėtumėt konkretizuoti?

– Galvoju, kad Lietuvių Tautininkų Sąjunga buvo, yra ir turėtų būti organizacija, ginanti lietuvių tautos interesus. Tam ji yra. Kitos tokios nėra. Tokia šios Są-

sia blogai ir žalinga visuomenei, net pasauliui. Todėl tie "padailinimai", mano supratimu, visai nereikalingi: –tai baimė, atsargumas, kad apie mus ko nors negero nepagalvotų, kad tik negalvotų, kad mes nacionalistai. Ši baimė visai nepamatuota.

– Konferencijoje girdėjosi argumentų, kad mūsų nesupras pasaulis...

– Taip, bet galvoju visiškai atvirkščiai. Nereikia bijoti kaip į mus pažiūrės Europa – ji į mus pažiūrės gerai. Jau ir ten kyla neokonservistinės tendencijos apsaugoti savo tautiškumą, suprantama, kad tai yra didžiausias žmonių turtas...

– Kokie bus pasikeitimai Lietuvių Tautininkų Sąjungoje, atėjus Jums į "valdžią"?

– Pasikeitimai tai tikrai bus – ir ne todėl, kad aš jos pirmininkas. Tiesiog todėl, kad iki šiol buvusi valdyba, kurioje buvau ir aš, turėjo neapibrėžtą statusą. Dabar, kai konferencijoje išrinktos naujos struktūros, atsiranda visai kitas žmonių įpareigojimo laipsnis, daugiau atsakomybės.

Manau, kad paspartės narių augimas. Gal sugebėsime pagaliau išleisti savo laikraštį VILTIS, be kurio mes tiesiog nebegalim (trūko pinigų, organizaciniai nesklaidumai, nepakankamas aktyvumas). Laikraštis – pirmasis reikalas, jei mes norime plėstis, skleisti savo idėjas, norim jomis užkrėsti visą Lietuvą.

Tikiuosi suaktyvėjant AT tautininkų deputatų. Jei jie pasiskelbs atskira frakcija parlamente ar kitos parlamentinės frakcijos sudėtyje – turėsime normaliai partijai pritinkanti veikimo įstatymų mechanizmą. Be to laikas pradėti galvoti apie rinkimus į Respublikos parlamentą, – kada jie įvyktų. Visa mūsų artimiausioji veikla turėtų būti į tai nukreipta.

– Koks dabartinės Sąjungos programos pagrindi-

(Nukelta į 8 psl.)

Naujasis Lietuvių Tautininkų Sąjungos pirmininkas Rimantas Smetona su savo šeima, Vilniuje. Iš kairės: žmona, duktė ir motina.

Lietuvių Tautininkų Sąjungos suvažiavime Vilniuje, atstovai balsuoja išskeldami korteles... R. Sakienės nuotr.

jungos prasmė. Ruošiant programos savąjį variantą, man pakako pasakyti, kad mūsų tikslas – ginti lietuvių tautos interesus, o priiminėjant, "gerinant", atsirado, sakyčiau, kompromisinis variantas, po kablelio dar pridėta "ginanti Lietuvos piliečius". Bet jeigu mes norim, kad būtų stipri valstybė tai joje visi piliečiai turi būti laimingi, savo namuose, kokios jie bebūtų tautybės. Tai man buvo savaime suprantama. Tai nereikalinga frazė. Bet mus nuolat lydi kažkokia baimė. Jei mes kalbam apie savo tautybę, reiškia esam nacionalistai ar tai dar kažkas baisiau. Į smegenis įkaltos kategorijos iš sovietinių vadovėlių, kad tautininkas tai labai blogai, rūpintis savo tauta, jos interesais yra bai-

ALT S-gos pirm. dr. Povilas Švarcas Lietuvoje, susitikęs su Dirvos bendradarbiu ir Vilniaus laikraščio redaktoriumi Vitaliu Zaikausku.
R. Sakienės nuotr.

Pasikalbėjimas su R. Smetona

(Atkelta iš 7 psl.)

nis skirtumas nuo prieškarinės?

— Mes perėmėme iš prieškarinės programos kai kuriuos nuostatus. Mūsų programoje išliko tautiškumo, tautinės kultūros saugojimas ir ugdymas burti lietuvių, gyvenančius visame pasaulyje. Mūsų Sąjunga, kaip ir anksčiau, stengėsi ir stengsis apjungti visas partijas, visus judėjimus sroves po lietuvių bės vėliava.

— ... **Sakykim kaip dabartinis Sąjūdis...**

— Taip, visiškai sutinku. Ir Prezidentas Smetona buvo prieš partiškumą, tarppartines rietenas. Tačiau jei mes galvojame apie demokratinę valstybę, kurios vienas svarbiausių garantų yra daugiapartinė sistema, tai mes, žinoma, Tautininkų Sąjungą laikome politine jėga, turinčia partijos statusą. Todėl

mes galvojame dalyvauti rinkiminėje kovoje ir patekti į parlamentą, per jį į valdžios struktūras, nes kaip kitaip mes įgyvendinsim savo siekius. Tautos reikalai neatsiejami nuo valstybės reikalų.

— **Kaip manote, kokią vietą Tautininkų Sąjunga užima šiandieniniame Lietuvos politiniame gyvenime?**

— Švelniai tariant — nedidelę. Tačiau, kaip jau sakiau, ryškėja frakcija Parlamente. Kaip mus sutinka kitos partijos ir judėjimai — nežinau, bet su jomis nesiriejame. Nežinau kaip žiūri kitos partijos kai atsiranda dar viena jų sesuo. Atsikūrusi Tautininkų Sąjunga nori būti lygi tarp lygių. Visų partijų reikšmė bus aiški po kurio laiko, paaiškės stipresnės, gal kai kurios išnyks visiškai, ar susisieks su kitomis.

— **Ar matote kokius nors pavojus savo Sąjungai?**

(Atkelta iš 1 psl.)

nio Kultūros Fondui, kad fondui gaunamos aukos yra atleidžiamos nuo federalinių mokesčių, nuo fondo registracijos dienos. Fondo identifikacijos numeris yra 36-3696585.

Siunčiant įregistravimą ir pareiškimą (Narrative Statement) Internal Revenue Service įstaigai buvo nusakyti fondo uždaviniai kurie apima šalpos, religines ir įvairias švietimo bei auklėjimo sritis. Taip pat fondo uždaviniuose yra paruošta tyrimų ir studijų ypač liečiančių Lietuvos istoriją, literatūrą ir socialinius mokslus. Fondas remia ir kitų institucijų programas, kurios atitiks šiuos tikslus.

a) sudaryti sąlygas ir surasti tinkamus autorius lietuvių tremimų į Sibirą ir lietuvių tautos genocido istorijai parašyti.

— Matau vienintelį, kad nesusiniveliuotume, netaptume panašiais į kitas partijas. Ir dar — nenorėčiau, kad mus pavyktų sukosmopolitinti.

— **Drįstu pasakyti komplimentą, kad Jūs išrinktas pačiom inteligentiškiausios politinės organizacijos lyderiu.**

— Jeigu Jūs rimtai — tai aš parašiu iš pasigėrėjimo... Norėčiau, kad iš tiesų tokiais būtume. Bet aš taip sakyti nedrįsčiau, kad neižeisti kitų partijų, kurios taip pat apie save galvoja. Gal šis komplimentas avansu?.. Bet ačiū!

Daugiau šnekėtis nebuvo laiko, — Rimantas skubėjo į Parlamentą.

LIETUVIŲ TAUTINĖS KULTŪROS FONDAS

b) sudaryti nuolatinę paramą Lietuvos universitetų bibliotekoms periodinę, mokslinę ir grožinę literatūrą įsigyti.

c) nuolatiniai padėti lietuviams studentams stipendijomis ir kitokia pagalba, kad jie galėtų Lietuvoje ir Amerikoje siekti mokslo įvairiose specialybėse.

Šiandien, kada Lietuva ryžtingai žengia į laisvą ir nepriklausomą valstybinį gyvenimą, šie uždaviniai yra tikrai svarbūs ir reikalingi. Sibiro tremtinių ir kankinių — mūsų tautos tragedijos gyvųjų liudininkų skaičius vis mažėja. Kol jie dar gyvi ir gali įvykius paliudyti, patikslinti, privalome jų paslauga pasinaudoti, kad neliktų istorijos eigų spragų.

Mūsų parama lietuviškom mokslui institucijom tikrai yra reikalinga, ji reikalinga jau dabar, o ne po metų ar kitų.

Be abejo, be šių minėtų uždavinių, gali iškilti ir kitų, kuriuos fondo vadovybei rei-

kės spręsti ir įgyvendinti.

Mieli lietuviai, Lietuvių Tautinis Kultūros Fondas kviečia Jus šį fondą paremti savo auka. Už kiekvieną 200 dolerių įnašą narys gauna vieną balsą, bet kiekviena auka, didesnė ar mažesnė bus mielai priimama ir užregistruojama, per kelis mokėjimus sudarius 200 dolerių, bus pervadama į fondo narių eiles.

Padėkime Lietuvių Tautiniam Kultūros Fondui pasirinktą darbą, padėti atsikuriančiai Lietuvai, tinkamai ir gerai vykdyti.

Antanas Mažeika

Skaitykit ir platinkit
DIRVA

PROTOTYPE

METAL MODEL MAKERS HYD. PRESS OPERATORS BINDER DEVELOPMENT LASER OPERATORS
Clean, expanding, eastside shop has immediate openings for experienced individuals. We offer competitive wages, profit sharing A/C shop, and overtime.
OAKLEY INDUSTRIES INC.
Mt Clemens, Mich.
(313)-792-1261

(37-46)

1990 M. KELIONĖS

NIUJORKAS—RYGA

Ten ir atgal \$795 (tik už kelionę lėktuvu)

*Skrydžiai tiesiai į Rygą iš JFK per Helsinkį

Oro linija — FINNAIR

*Skrydžiai kiekvieną trečiadienį ir šeštadienį

*Specialios kainos nuo spalio 1, 1990 iki kovo 31, 1991

*\$16 „U.S. taxes“ nepriskaičiuota.

KELEIVIAMS SU IŠKVIETIMAIS

BALTIC TOURS siūlo specialias lėktuvo kainas keleiviams vykstantiems su asmeniškais iškvietais. Kvietėjas jus pasitiks Rygoje. Jei reikės, parūpinsim transportaciją.

LANKANTIS LIETUVOJE

Už žemas kainas galite apsisotiti Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos viešbučiuose vienai arba dviem savaitėm.

HELSINKIS

Grįžtant, oro linijų kelias reikalauja praleisti vieną naktį Helsinkyje. Susisiekimas, pusryčiai, apgyvendinimas — keturių žvaigždžių Vaakuna viešbutyje; \$75 asmeniui dviese viename kambaryje. Atskiras kambarys \$109.

KELIONĖS SU PALYDOVAIS

LIETUVA IR SUOMIJA

13 dienų kelionė, 9 dienos Lietuvoje, 10 naktų Vilniuje, 1 naktis Helsinkyje

Oro linija — FINNAIR

Kelionė # 106 \$1,699.00 iš Bostono ir Niujorko

Lapkričio 7–19 \$1,899.00 iš Čikagos

Vienam asm. kamb. + \$169.00

KALĖDOS IR N. METAI LIETUVOJE

15 dienų kelionė, 11 dienų Lietuvoje, 12 naktų Vilniuje, 1 naktis Helsinkyje. **Oro linija — FINNAIR**

Kelionė # 1225 \$1,799.00 iš Bostono ir Niujorko

Gruodžio 22–5 sausio 5, 1991 \$1,999.00 iš Čikagos

Vienam asm. kamb. + \$219.00

N. METAI LIETUVOJE

15 dienų kelionė, 11 dienų Lietuvoje, 12 naktų Vilniuje, 1 naktis Helsinkyje. **Oro linija — FINNAIR**

Kelionė # 1280 \$1,799.00 iš Bostono ir Niujorko

Gruodžio 29–sausio 12, 1991 \$1,999.00 iš Čikagos

Vienam asm. kamb. + \$219.00

Smulkesnėms informacijoms ir lankstinukams kreipkitės į **BALTIC TOURS • 77 Oak St., Suite 4 • NEWTON, MA 02164. Tel. 617/965-8080 • Fax 617/332-7781**

Stay on top with our Premium CD.

8.35%
YIELD

8.01%
RATE

13 Month Premium Certificate

Now being offered to new and existing MajorSavers.

- \$10,000 in any savings account qualifies you as a MajorSaver®
- MajorSaver Premium Certificates available in any amount
- Enjoy the safety and security of guaranteed high yields

Get the recognition and rewards you deserve.
Become a MajorSaver today.

Ameritrust
Service you can bank on.

Member FDIC

1990 Ameritrust Company National Association

Limited-time offer! Interest is compounded continuously. Substantial penalty may be required for early withdrawal. Rates subject to change. Above rate effective 10/1/90. Please call your nearest Ameritrust office for current rates.

Išpūdžiai iš LB seminaro

'Darbas Lietuvai'

Antanas Dundzila

Š. m. rugsėjo 27–30 dienomis Washingtono vyko JAV Lietuvių Bendruomenės (LB) surengtas seminaras, lietuviškai pavadintas "Darbu Lietuvai", o angliškai – "Lithuanian Freedom Forum". Plati programa, ketvirtadienio vakare ir penktadienį sutraukė apie 40 dalyvių iš visos Amerikos. Šeštadienį ir sekmadienį dalyvių prisirinko gerokai virš šimto. Penktadienis buvo skirtas lankymui amerikiečių valdžios įstaigų, šeštadienis – paskaitoms ir pranešimams, o sekmadienio pusdienis – mišioms, bendriems puspiečiams ir įvairiems organizaciniais reikalams.

Nors programoje rengėjų buvo paskelbta LB Krašto Valdyba, tačiau tikraisiais iniciatoriais ir organizatoriais, spėju, reikia laikyti Chicagos

aplinkėje gyvenančią advokatę Reginą Narušienę, Washingtono veikiančios LB įstaigos darbuotojus Arvydą Barzduką su Asta Banionyte ir nepailstančią LB Washingtono apylinkės pirmininkę Audronę Pakštienę. Savaimė suprantama, jiems talkininkavo ir kiti. Bendrai paėmus, seminarą organizavo prityrę galvos ir rankos. R. Narušienė tikisi šio seminao darbus net raštu dokumentuoti. Tokio pobūdžio įvykio atskirai išleistas dokumentas lietuviškame gyvenime būtų beveik negirdėta naujovė.

Šiame straipsnyje pasirinkau atpasakoti ir komentuoti tik kaip kurių programos dalyvių mintis, bet neraišyti išsamaus seminario dokumento. Tokį dokumentą ruošia seminario rengimo pirmininkė Narušienė. Gal jis bus

Regina Narušienė, organizatorė, kalba JAV LB seminare.

ir platesnei lietuvių visuomenei prieinamas.

Bendrųjų pastabų apimtyje reikėtų pastebėti, kas iš mūsų visuomenės vadovų dalyvavo. Visų neišvardinsi, bet savo atvykimu seminarą pagerbė Lietuvos Užsienio Reikalų ministeris Algirdas Saudargas, o pranešimą padarė Lietuvos Atstovas Stasys Lozoraitis. Kalbant apie bendruomenininkus, tai buvo įdomiau ne kas dalyvavo, bet kas nedalyvavo: pavyzdžiui, nedalyvavo nei JAV LB Antanas Razma, nei Pasaulio LB Vytautas Bieliauskas; nedalyvavo kitos labai dažnai mūsų spaudos fotografijose matomos bendruomeniškos asmenybės... Kalbant grynai apie Washingtoną, nedalyvavo retkarčiais mūsų renginiuose pasirodantis, SSR konsulate dirbantis lietuvis, sovietų pareigūnas. Gal šitų visų nedalyvavusių (ir daugelio kitų) rengėjai nepakvietė?...

Tokio pobūdžio renginiai lietuvių visuomenei yra naudingi ir, gal būt, reikalingi. Yra labai malonu ir įdomu praleisti ištisą šeštadienį lietuviškus reikalus besvarstant. Teigsiu, kad kasdienybė mus visus apneša dulkėmis, tad tokie pobūviai yra maistas ir protui ir sielai ir kūnui. Jau nimas dabar jau beveik tradiciją įsivedė, politinius seminarus Washingtono rengia kiekvieną pavasarį. Paskutinis šiam seminarui panašus LB renginys Washingtono vyko ar ne 1987 rudenį. Pernai rudenį Washingtono ir Baltimorės lietuviai turėjo progos stebėti VLIKo seimą (Čia atsiprašau monopolį propoguojančių ekstremistų, kad, rašydamas apie LB įvyki, radau reikalo paminėti VLIKą.) Tai visuomeninės prošvaistės, kurios mus stiprina.

Toliau šiame straipsnyje stabtelėsime prie Lietuvos Atstovo, dviejų JAV Valstybės Departamento tarnautojų ir dviejų Washingtono bendruomeninkų kai kurių minčių.

LIETUVOS ATSTOVAS STASYS LOZORAITIS kalbėjo apie dabartinę Lietuvos padėtį tarptautinėje arenoje. Kaip visada, prelegentas buvo klausytojams aiškus, įdomus, "turėjo ką pasakyti", dinamiškai pabėrė savo mintis. Kadangi visas (ar beveik visas) seminaras vyko anglų kalboje (ar čia ne naujovė?), tai pastebėsime, kad p. Lozoraitis kalbėjo lietuviškai. Su dideliu malonumu Lietuvos Atstovo mes klausėmės lietuviškai!

Jo kalba ištisai buvo atspausdinta Dirvoje Nr. 39.

Iš p. Lozoraičio pranešimo buvo aišku, kad šiais metais jis lankėsi Lenkijoje ir, buvo galima suprasti, gal net Lenkijos teritorijoje posėdžiavo su Lietuvos Respublikos valdžios atstovais. Prelegentas to nepasakė, bet manyčiau, kad, buvojant Lenkijoje ypač prie Lietuvos sienos, jis gal ir į Lietuvą buvo įsmukęs.

Atsakydamas į klausimus Lietuvos Atstovas parodydavo savo santykius bei ryšius su dabartine Lietuvos valdžia. Paminėjęs šiltus santykius su Pasiuntinybėje apsisitęsio Lietuvos Užsienio Reikalų ministeriu, jis užakcentavo, kad telefonu Lietuvos reikalais dažnai kalbasi su Vilniumi. Jo, kaip Lietuvos Atstovo, pareigos jį riša su Vilniuje veikiančia Aukščiausiąja Taryba. Taip pat jis laiko save įpareigotu 1990 kovo 11 d. ir 1918 vasario 16 d. nepriklausomybės atstatymo aktams.

Prieš Lietuvos Atstovo pranešimą kalbėjo du Valstybės Departamento valdininkai, James Hooper ir Paul Goble.

Pirmasis pradėjo su juoku, kad, kadangi jis tamauja Valstybės Departamente, tai susirinkusieji neturėtų iš jo tikėtis konkrečių žinių... Gėda ir apgailėtina, bet tas vyriškis šį savo pažadą išpildė! Savo pranešime jis operavo bendrybėmis ir nieko konkretaus nepasakė. Ko, ko, bet naudoto automobilio iš šio biurokrato aš nepirkčiau...

Nežiūrint prasto išpūdžio, reikia konstatuoti, kad tokio Valsybės Departamento valdininko pasirodymas mūsų renginyje yra vistik pozityvus reiškinys. Štai, čia šio toks laimėjimas: jis atvyko, jis girdėjo kelis kitus pranešimus, (jis girdėjo savo paties pasakytus žodžius...), jis pamatė mūsų nuotaikas ir rūpesčius. Pagarba rengėjams, kad jie pajėgė net kelis amerikiečius į šio renginio programą įtraukti.

Ponas Goble buvo gerai informuotas ir išanalizavo apie pustuzinį reiškinį, kurie stiprina ar silpnina Lietuvos nepriklausomybės siekius artėjančiose derybose su Maskva. Jis teigė, kad praktiškai Lietuvos nepriklausomybės atstatymas jau yra pripažintas, nors tas pripažinimas ir nėra viešai paskelbtas. Kad Maskva eina derėtis su Lietuva – tai nepriklausomybės pripažinimo ženklas. Kad JAV prezidentas susitiko su Ministere Pirmininke K. Prunskiene – tai ženklas. Kad Valstybės Sekretorius Baker pasimatė su Lietuvos Ministeriu Saudargu – tai irgi aiškus ženklas ir t.t. ir t.t. Jo besiklausant susidarė išpūdis, kad artėja laikas, kai JAV išdrįs pripažinti Lietuvos vyriausybę viešai. Konkrečiai jis to, aišku, nepasakė, bet, entuziazmo pritvindinta savo kalba, klausytojus daugiau ar mažiau viliojo. Besiklausant, bent čia rašančiam knietėjo principinis prelegento žodžiais tikėjimo reikalas.

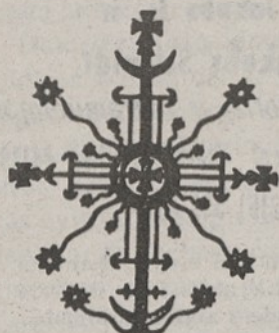
ASTOS BANIONYTĖS IR ARVYDO BARZDUKO KALBOS buvo sutelktos apie JAV LB Krašto Valdybos Washingtono įstaigos veiklą ir ateinančių metų planus – taip buvo programoje parašyta.

A. Banionytė yra apmokama LB Washingtono įstaigos direktorė. (Ji yra ir LB tarybos narė, sprendžiamu balsu dalyvaujanti, pvz., LB piniginių reikalų svarstymuose; ar tai ne mažytis mūsų visuomeninio gyvenimo interesų konfliktas?). Ji painformavo, kad šios įstaigos tikslas yra atstovauti lietuvių rei-

(Nukelta į 10 psl.)

JAV LB seminare, š.m. rugsėjo 29 d. kalba Lietuvos Atstovas Stasys Lozoraitis. Šalia jo Arvydas Barzdukas.

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE
FUNERAL HOME

Marquette Funeral Home
2533 West 71st Street
Chicago, Illinois 60629
1-(312)-476-2345

Petkus Funeral Home
1410 South 50th Avenue
Cicero, Illinois 60650
708-863-2108

Hills Funeral Home
10201 South Roberts Road
Palos Hills, Illinois 60465
708-430-4455

Petkus-Butkus Funeral Home
1446 South 50th Avenue
Cicero, Illinois 60650
708-652-1003

Visus laidotuvių namus galite pasiekti skambindami 1-(312)-476-2345

ANTHONY B. PETKUS
DONALD A. PETKUS

DONALD M. PETKUS
LAWRENCE C. GASUNAS

Lietuvoje...

Vitalius Zaikauskas

• **VILNIUJE** spalio 19 d. vyko mokslinis seminaras "Moteris, šeima ir visuomenė". Dalyvavo Sąjūdžio komisijos moters, vaiko ir šeimos teisėms ginti ekspertų grupė.

• **LIETUVOJE** savarankiškai ūkininkauja jau 3281 ūkininkas.

• **KLAIPĖDON** atvyko jaunieji ekologai iš Danijos. Jie susipažino su miesto ekologine padėtimi ir padovanoto reikiamos aparatūros.

• **VILNIUJE** vyko Respublikos miestų ir rajonų vyriausiųjų architektų pasitarimas.

• **VYTAUTUI LANDSBERGIUI** spalio 18 d. sukako 58-eri metai. Sveikiname!

• **UTENOJE** pažymėtos kraštiečio Prano DAUNIO 90-sias metines. Tai žmogus 1926 metais įkūręs Lietuvos Aklųjų Sąjungą, Kauno Aklųjų institutą, Brailio raštą pritaikė lietuvių kalbai. Jis mirė 1962 metais elgetaudamas. Garbė tik po mirties.

• **ŽYMIŲ** kalbininkų ir tautosakos rinkėjų brolių Jono ir Antano JUŠKŲ palaikai iš Kazanės (Rusijoje) bus parvežti į Lietuvą ir perlaidoti Veliuonos bažnyčios šventoriuje. Į Kazanę išvyko speciali grupė.

• **LIETUVOJE** labai šilti orai – nuo kalendoriaus atsilikusi "bobų vasara".

• **GOMELIO** miesto (Baltarusijoje) karo ir darbo veteranai kreipėsi į Vilniaus miesto savivaldybę, kad ši padovanotų Lenino paminklą.

• **IŠ PHILADELFIJOS** atvyko V. Krėvės – Micevičiaus duktė Aldona Krėvaitė. Ji norėtų, kad tėvų palaikai būtų gražiai perlaidoti Lietuvoje, ar Rasose, ar prie Sruogos, ar prie tėvo. Kartu su palaikais į Lietuvą grįš rankraščiai, paskaitų užrašai, nuotraukos, išsaugotieji asmeniniai daiktai.

• **Į LIETUVĄ** po 13 atvyko Tomas Venslova.

• **ŠIAULIUOSE** streikuoja privačių taxi vairuotojai. Jų reikalavimai: atšaukti miesto savivaldybės sprendimą, dėl taxi tarifų nustatymo, aprūpinti atsarginėmis dalimis, suteikti techninį aptarnavimą.

• **KAUNE** vyko tarptautinė konferencija **BALTIJOS ŠEIMA**, organizuotas Pasaulio lietuvių kultūros, mokslo ir švietimo centras ir kitos organizacijos. Aptariami Pabaltijo respublikų sugrįžimo į Baltijos valstybių šeimą, keliai, ekonominio bendradarbiavimo klausimai.

• **MEDICINOS** mokykloje Kaune atsidaro gailestingųjų samariečių kursai.

• **PRIEŠ** 125 metus įkurta Anykščių rajono **KAVARSKO** mokykla. Kviečiami atsilipti šios mokyklos mokytojai ir mokiniai. Šventė įvyks lapkričio 17 dieną.

• **KAUNE** pardavinėjamos ... sveriamos cigaretės. Nekondicinės.

• **KAUNO** politechnikos institute, išelvijos pagalba, kuriamas tarptautinis technologijų valdymo centras. Už tai ypač dėkingi verslininkui iš JAV V. Daugirdui.

• **KAUNO** miesto biudžete 10 tūkst. rublių paskirta totorių mečetės atstatymui.

• **KAUNE** bus įsteigtas Tremties ir rezistencijos muziejus. Tam miesto valdžia davė savo sutikimą.

• **SIMNE** pašventintas paminklas Liepakojų kaime žuvusiems partizanams.

• **SPALIO** 15 dieną sukako 20 metų, kai į Turkiją, užgrobęs sovietinį lėktuvą, pabėgo tėvas ir sūnus Brazinskai. Šiai datai atminti "Vilniaus laikraštis" ruošia publikaciją.

'Darbas Lietuvai'

(Atkelta iš 9 psl.)

kalams JAV vyriausybės įstaigose, teikti Washingtono žinias tiesioginiai LB vadovybei ir vykdyti LB vadovybės nurodymus. Prelegentė taip pat išskaičiavo tos įstaigos akcentuojamus šešis polinkius, angliškai vadintus "bias" terminu: (1) mes esame užsiąngavę demokratinę, pliuralistinę, nepriklausomai Lietuvai; (2) mes viešai įrodome, kad "neesame popierinė, penkių žmonių organizacija, tik atsispausdinusi laiškų popierį ir veikianti iš kokio nors rūšio" (šis jos pareiškimas šiek tiek priešt-

ravo tą patį rytą padarytam A. Barzduko teigimui, kad LB įstaiga yra "skylė sienoje – a hole in the wall"); (3) mes bendradarbiaujame su tais Kongreso nariais, kurie pirmi mums yra talkinę – "You dance with the one that brings you to the ball"; (4) savo veikloje mes naudojame anglų kalbą (tai buvo labai aiškiai ir praktiškai įrodyta šiame seminare); (5) mes renkames tokius projektus, kurie didina mūsų narių ir aktyviai veikiančių asmenų skaičių (šis teigimas nuskambėjo kaip koks atskiras tikslas, bet ne kaip priemonė Lietuvos nepriklausomybei siekti); (6) mes plečiame LB veiklą į

Vysk. Paulius Baltakis, š.m. spalio 14 dieną, suteikė Sutvirtinimo sakramentą šešiolikai Clevelando lietuvių jaunuolių – grupė prie Dievo Motinos parapijos šventovės. Gilumoje prel. A. Goldikovskis ir kleb. kun. G. Kijauskas...
V. Bacevičiaus nuotr.

naujas sritis, ne tik praityje beveik monopolį turėjusi švietimą (dėmesio – LB švietėjai, kultūrininkai, sportininkai, šalpos organizuotojai, religinio ugdymo darbuotojai ir visi kiti – Washingtone auga konkurentas jums visiems!).

Arvydas Barzdukas seminario metu dalintame LB vardyne buvo įrašytas "Public Affairs Committee Chairman". (Keista: sekančiame puslapyje tokiu pačiu titulu buvo įrašytas Tomas Remeikis, o A. Barzdukas įtrauktas tik į komisijos narių sąrašą... Tikėkimės, kad tikrasis šios komisijos pirmininkas artimoj ateityj atsistos ir mūsų visuomenei viešai pasirodys!).

A. Barzdukas pranešė, kad LB įstaiga pradėjo veikti 1989 gegužės mėnesį ir nuo to laiko įvykdė eilę reikšmingų darbų. Buvo įspūdinga išgirsti, kad įstaiga yra gavusi \$30 tūkstančių pašalpą iš kokio tai amerikiečių fondo. Įstaiga yra daug pasidarbavusi, sudarinėdama Lietuvos valdžios atstovų pasimatymus su JAV pareigūnais, dalindama informaciją apie Lietuvą, palaikydama ryšius su JAV valdžios įstaigomis ir t.t. Kalbėdamas apie LB įstaigą jis pakritikavo VLIKą, be reikalo leidžiantį didokus pinigus pasenusios informacijos spausdinimui (VLİKas čia buvo už temos ribų, bet ši kritika kokiam klausytojui palengvino susikaupusį psichinį erzėlį, tai čia visai suprantama ir prelegentui atleistina). Buvo nepalankiai suminėta BAFL organizacija, įstaigos užuomazgos metu susiderėjusi su JAV LB dengti išlaidas, bet to susitarimo

neišlaikiusi. Pagaliau kritikos susilaukė JAV LB krašto Valdyba, apkarpiusi įstaigos biudžetą.

LB pinigų tema buvo įdomi, nes, bendrai paėmus, plačioji visuomenė LB administracinių išlaidų nemato. Taigi oficialiai sužinojome, kad įstaigos išlaikymui Barzdukas/Banionytė prašė \$99 tūkst. ateinantiems metams, bet gavo tik \$56 tūkst., kad įstaiga yra bene didžiausia Krašto Valdybos biudžeto išlaidų pozicija, gavusi \$56 tūkst. iš \$150 tūkst. visų pramatytų išlaidų, kad advokato Bill Hough (naudinga ir reikalinga!) kelionė į Lietuvą LB-ei kainavo \$13.6 tūkst. ir t.t.

Bendrai A. Barzduko kalbos dvasia buvo beveik šovinistinė: ką daro LB – viskas gerai, ką daro kiti – negerai! Štai, pranešime pasigirtą amerikietiška Washingtono laikraštyje; paslapyje laikomas mecenatas už tą skelbimą sumokėjo net \$47 tūkst., pagarba jam! Tačiau prieš

metus, kai Chicagiškiai išpirko pilno puslapio skelbimą kitame Washingtono laikraštyje, tas pats ponas Barzdukas visą reikalą viešai išjuokė DRAUGO puslapiuose, pavadindamas tai "šlapinimusi į mėlynas treningo kelnes". Tiesa, teko girdėti, kad LB už tas skelbimo pastangas turėjo apie \$6 tūkst. pajamų.

Apie programoje įrašytus LB įstaigos ateinančių metų planus, rodos, nieko nebuvo pasakyta. Būtų gaila, kad įstaiga, išleidus \$56 tūkst. Visuomeninių pinigų, metų bėgyje užsidarytų. Nežiūrint kaip kurių nevykusių pranešimų ar kalbų, LB Washingtono įstaigos veikla buvo naudinga ir mūsų interesams reikalinga. Jau pats šio seminario surengimas laikytinas teigiamu reiškiniu.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

Della E., William J. Sr.,

William J. Jakubs Jr. ir

Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

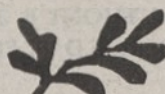
RITA MATAS - Broker - G.R.I. - C.R.A.

MATAS REALTORS

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS - teisinis patarėjas

VLIKO SEIMAS CLEVELANDE

Lapkričio 2-4 dienomis įvyksta Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto seimas Clevelande. Seimas pradėdamas penktadienį, lapkr. 2, Lietuvių namuose, 877 E. 185 St. seimo atstovų ir visuomenės susitikimu – pokalbiais ir vaišėmis. Pradžia 7 val. vak.

ŠEŠTADIENĮ, lapkričio 3, 9 val. ryto Seimo atstovų ir svečių registracija **QUALITY INN** viešbutyje, 28600 Ridgehills Dr., Wickliffe, Ohio. (Tel. 1-800-752-2582 arba 1-216-585-0600).

10 val. r. pirmojo posėdžio darbotvarkė: po Seimui rengti komiteto pirm. Vytauto Jokubaičio žodžio, Seimą atidaro Vliko pirm. dr. Kazys Bobelis. Kun. Gedimino Kijausko S.J., invocacija. Prezidiumo ir komisijų rinkimai. Sveikinimai.

PRANEŠIMAI: Vliko Tarybos pirm. Jono Jurkūno, valdybos pirm. dr. Kazio Bobelio ir Vliko kraštų igaliotinių, Tautos Fondo tarybos pirm. Jurgio Valaičio ir Tautos Fondo valdybos pirm. Juozo Giedraičio. Klausimai ir diskusijos.

12:30 val. p.p. – 2 val. – pietų pertrauka.

2:15 val. p.p. antrajame posėdyje kalba **LIETUVOS AUKŠČIAUSIOS TARYBOS** nariai: solistė Nijolė Ambrozaitytė, buv. Sibiro tremtinė ir Egidijus Klumbys, Lietuvos Krikščionių demokratų partijos pirm. **DR. DOMO KRIVICKO PASKAITA:** "Demokratizacijos procesas Lietuvoje ir Vlikas". Diskusijos. Komisijų posėdžiai baigiasi 5:30 val. vak.

7 val. vak. Lietuvių namuose kokteiliai. 8 val. vak. iškilminga vakarienė ir solistės **ALDONOS STEMPUŽIENĖS KONCERTAS**. Akompaniatorė muz. Danutė Liaubienė. Dr. K. Bobelio žodis.

Vakarienės – koncerto pakvietimai po 17.50 dol. užsisakomi pas Jadvygą Budrienę, tel. 486-3912, Jurgį Malskį, tel. 486-9165 ir Kazį Žiedonį, 944-8058. Transportacijos reikalais prašoma skambinti dr. Vytautui Mauručiu, tel. (216) 256-1383, (8450 Bridel Horse Tr., Kirtland, Ohio 44026).

SEKMADIENĮ lapkričio 4, 10 val. ryto pamaldos Dievo Motinos šventovėje,

18022 Neff Rd., Cleveland, Ohio, 44119. Šv. Mišias aukoja ir pamokslą sako kun. Gediminas Kijauskas, S.J. Gieda solistė Nijolė Ambrozaitytė.

12 val. Lietuvių namuose tretysis – baigiamasis posėdis: Seimo nutarimai ir balsavimai, rezoliucijos ir dr. K. Bobelio uždaramasis žodis.

Seimui rengti komiteto pirm. Vytautas Jokubaitis pasiekiamas tel. (216)481-7161 (3000 Hadden Rd., Euclid, Ohio 44117).

Visi maloniai kviečiami dalyvauti Vliko seimo renginiuose.

SEIMUI RENGTI KOMITETAS

LIETUVOS VALDŽIOS ATSTOVAI STUDIJUOJA JAV RINKIMINĘ SISTEMĄ

Lietuvos užsienio ministerijos protokolų šefas Gediminas Blažys ir Sąjūdžio Tarybos narys Alvydas Medelinskas atvyko į JAV studijuoti Amerikos rinkiminę sistemą. Jų kelionę globoja JAV Informacijos agentūra. Dirvos redaktoriaus paprašytas apsilankiau Eric Fingerhut, kandidato į Ohio senatą rinkiminę būstinę, kur susitkau su svečiais iš Lietuvos.

Su E. Fingerhut vedama rinkimine kompanija susipažinti Ohio valstybėje buvo parinkta dėl to, kad E. Fingerhut šiuose rinkimuose naujokas, turi viską pradėti iš pradžių.

Kandidatas supažindino svečius su savo štabu, nupaskojo procedūrą ir trumpai supažindino su savo rinkimine programa. Jo rinkiminis rajonas labai mišrus rasės, išsilavinimo ir ekonominio stovio atžvilgiu. Abu svečiai iš Lietuvos labai domėjosi visais rinkiminiais klausimais ir gyvai dalyvavo diskusijose. Jų anglų kalba yra gana gera, visai nebuvo jiems vargo diskusijose dalyvauti.

Beje, A. Medelinsko biografijoje, įrašyta, kad jis yra "Chief Aide to the Vice President of the Supreme Soviet of Lithuania". Kai jie tokį pristatymą išgirdo – energingai protestavo. Gerai, kad tai darė, bet tenka pabrėžti, kad čia Sally Brown, Cleveland council of World affairs nėra kalta, nes "Soviet" angliškai reiškia "Tarybą". Nesusipra-

timams išvengti ateityje reikėtų vartoti "Council" vietoje "Soviet".

Iš Clevelando svečiai išvyko į Madison, Wisconsin. Kaip žinoma, Madison yra gimininga seserystės ryšiais su Vilniumi. Abiem parlamentaram "gero vėjo" ir sėkmės būsimuose rinkimuose. Malonu, kad Lietuvos vyriausybė rimtai žiūri į rinkimus ir nori būti tikrai demokratiška ir nepriklausoma.

A. Butkus.

FOJĖ KONCERTAS

Lietuvos jaunimo muzikos grupė "Fojė" koncertuos Clevelande lapkričio 2, penktadienį, 8:30 val. vakare, Euclid High School auditorijoje, East 222 gatvėje.

Su "Fojė" grupe kartu pasirodys clevelandietis dainininkas Ričardas Dautartas ir jo roko grupė "Richard Joseph and the Affair" – tai bus vienintelis šių grupių koncertas Clevelande.

Chicagoje prie jų prisijungus Dariaus Polikaičio orkestrui, šie trys vienetai pradės savo koncertų seriją po visą Ameriką.

Į Clevelando koncertą bilietai parduodami prie įėjimo. Informaciją teikia Ričardas Dautartas tel. 461-4860 ir Vita Aukštuolienė, tel. 449-3499.

Visi labai kviečiami koncerte dalyvauti. (jst)

"ANTIS" CLEVELANDE

Jane Scott, Clevelando dienraščio The Plain Dealer 'rock' muzikos kolumnistė, praėjusį penktadienį savo skyriuje pristatė "Antį" – lietuvių 'rock' muzikos vienetą, kuris spalio 25, ketvirtadienį, 9 v.v. debiutuos Clevelande, Peabody's Down Under (in the Flats – 1059 Old River Rd.) klube. Bilietai, kaina \$5.00, galima užsisakyti telefonu 241-2451.

TAUTYBIŲ MITINGAS

Tautybių sąjūdis, vadovaujant pirm. Ralph Perk, rengia tautybių mitingą spalio 27, šeštadienį, 12 val. pietų metu, paremti George Voinovičių ateinančiuose rinkimuose į Ohio valstijos gubernatoriaus vietą. Šioje akcijoje dalyvauja trisdešimt tautybių grupių.

Visi lietuviai kviečiami dalyvauti šiame mitinge, kurio programą sudarys tautinių šokių grupės, slovenų muzikos kapelos ir tautybių chorai.

Mitingas įvyks Euclido miesto centre – E. 222 St. ir Lake Shore Blvd..

• **BALFO** centro valdybos ir direktorių suvažiavimas rengiamas lapkričio 10 d. Lietuvių Namuose Clevelande.

Suvažiavimas prasidės šeštadienį 9 val. ryte. Iškilminga vakarienė ir susipaži-

FOJĖ, ansamblis iš Lietuvos, pasirodys š.m. lapkričio 2 d. 8:30 v.v. Euclid High School auditorijoje. FOJĖ šiuo metu yra populiariausia roko grupė Lietuvoje, pasižyminti savo ramiu ir prasmingu balsu. Koncerte taip pat dalyvaus Richard Josef Dautartas su savo roko grupe "The Affair". Koncerto bilietai - po 8.00 dol. - gaunami prie įėjimo.

Visuomenė yra taip pat kviečiama susipažinti su FOJĖ grupės nariais **SUSITIKIME**, kuris įvyks lapkričio 1 d., 7:30 v.v. St. Paschal Bylon parapijos salėje (O'Brian Hall), 5384 Wilson Mills Road, Highland Heights. Smulkesnei informacijai prašome skambinti 216 / 449-3499.

nimas su Clevelando balfininkais ir visuomene bus Lietuvių Namuose 7 val. vak..

Sekmadienį, lapkričio 11 d. šv. Mišios 10 val. ryte Dievo Motinos bažnyčioje. Po pamaldų parapijos svetainėje kavutė, pabendraavimas ir suvažiavimo uždarymas.

Suvažiavimą globoja Clevelando skyrius, kurio pimininkas ir direktorius yra Vincas Apanius. Suvažiavimo rengimo komitetą sudaro O. Jakubaitienė, E. Stepas, A. Karsokas ir skyriaus valdyba. Clevelando **BALFO** nariai, rėmėjai ir visuomenė kviečiama gausiai dalyvauti.

LIETUVOS NUOTRAUKŲ PARODA

"Atgimstanti Lietuva" albumo autoriaus – žinomo Lietuvos fotografo Juozo Polio spalvotų nuotraukų paroda įvyks spalio 27-28 dienomis Dievo Motinos parapijos auditorijoje.

Atidarymas šeštadienį, spalio 27 d., 7 val. vakare. Rengia Dievo Motinos parapija. Kviečiami visi atsilankyti. (ab)

• **KALĖDINIS KONTEINERIS** su drabužiais Lietuvos vaikam ir seneliui yra organizuojamas iš New Yorko Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos. Konteineris išplauks iš New Yorko lapkričio vidury į Kauną. Ten, **CARITAS** katalikų moterų organizacija skirstys dovanas, kad jos būtų tvarkingai ir sąžiningai išdalintos. Vajai vyksta įvairiose vietovėse. Clevelande vajų šiam konteineriui praveda Balfas. Naujus ir švairius, gerame stovyje dėvėtus drabužius ir

zaismus galima pristatyti sekmadieniais po šv. mišių Dievo Motinos parapijoje. Taip pat priimamos ir knygos anglų ir lietuvių kalbomis. Tolimesnei informacijai skambinti Balfos pirmininkui Vincui Apaniui (216) 729-0843.

PENSININKAMS

Clevelando lietuvių pensininkų klubo susirinkimas įvyks š.m. lapkričio 7d. 2 val. po pietų, Lietuvių Namų viršutinėje salėje.

Visi pensininkai, susimo kėję 1990 metų nario mokesį, gaus tradicinius Padėkos Dienos pietus veltui.

O pensininkams nario mokesčio nesumokėjusiems ir svečiams pietūs kainuos 5 doleriai.

ALT SUSIRINKIMAS

Metinis Amerikos Lietuvių Tarybos Clevelando Skyriaus organizacijų atstovų susirinkimas įvyks sekmadienį, spalio 28 d., 11:45 val. (tuoj po mišių) Šv. Jurgio liet. parapijos salėje.

Darbotvarkėje: veiklos, izdo ir kontrolės komisijos pranešimai, naujos valdybos ir kontrolės komisijos rinkimai ir ateities veikla. Visos ALT skyriuje dalyvaujančios organizacijos prašomos prisijusti iki trijų atstovų.

KALĖDOS LIETUVOJE

Norintiems praleisti Kalėdų šventes Lietuvoje, siūloma kelionė į Lietuvą nuo gruodžio 21 iki sausio 6 d. Galima užsisakyti tik skrydį arba kelionę su pilnu tūru. Skridimas su Skandinavijos oro linija-SAS. Dėl informacijos skambinkite: Ingridai Bublionei (216) 486-8692.

SĖKMINGA SKAUTIJOS ŠVENTĖ CLEVELANDE

Praėjusį pirmadienį, spalio 22 d. atšvęstas Skautijos įsikūrimo Lietuvoje sukakties paminėjimas Clevelande praėjo išskirtinai pakilioje nuotaikoje.

Ta proga suruoštas pravažiuojančio Vilniaus Instituto Lietuvos liaudies dainų ir šokių ansamblio koncertas sutraukė pilną Dievo Motinos auditoriją klausytojų. Svečių atlikta programa susilaukė užtamtųjų ovacijų!

Plačiau apie koncertą sekančiame Dirvos numeryje.

TOMAS DUNDZILA, JAV Armijos leitenantas, rugpjūčio pabaigoje, prieš išvykstant į P. Arabiją.

Gauta žinia iš Lietuvos, kad persų nufilmuotą Tomą žiūrovai matė televizijoje Kaune. Pats lt. Dundzila rašo, kad Arabijoje gerai girdisi Vilniaus radijo programos.

Lt. Tomo Dundzilos adresas yra: HHC-1 / 502 INF REGT, 2BDE, 101 ABN DIV (AASLT), Apo, NY 09309

NAUJA LAISVĖS FORUMO VALDYBA.

Lietuvos Laisvės Forumas Pietvakarinėje Floridoje sušaukė valdybos narių susirinkimą š.m. rugsėjo 16 dieną, kuriame buvo, tarp įvairių kitų einamųjų reikalų, išrinkta nauja valdyba.

Pirmininkas Vilius Bražėnas, ilgalaikis Forumo vadovas ir organizatorius, nusprendė atsistatydinti iš pirminko pareigų, nes jis turi įvairių kitų labai svarbių pareigų, reikalaujančių daug laiko ir dažno važinėjimo po kitas vietas. Dabar, jaunesniems nariams įgijus Forumo veikloje patirties, buvo pasiūlyta išrinkti naują valdybą, sekančios sudėties: Kristina Krulikienė – pirminkė, Vytautas Chainauskas – vicepirmininkas, Eda Bražėnienė – sekretorė, Irena Lukauskienė – izdininkė, Stepas Markus – meno ir grožinės išraiškos koordinatorius ir Ričardas Krulikas – socialinių reikalų koordinatorius.

Naujoji valdyba imsis pastangų ir toliau tęsti veiklą Lietuvos laisvinimo labui, ypatingai kelti Lietuvos bylą amerikiečių spaudoje bei Radio ir TV žinybose. Lietuvių suartėjimui šioje Fort Myers apylinkėje yra numatyta rengti piknikus, sueigas, tautinių švenčių rengimus, net ir bendrų Kūčių organizavimą. Norima visus lietuvius įtraukti į talką Forumo veiklai sustiprinti. *V. Chainauskas*

Šių metų Nobelio Taikos Premija buvo paskirta Sovietų Sąjungos premjerui M. Gorbačioviui. Ta proga New Yorko Times dienraštis savo vedamuoju pasirinko Lietuvos radijo reporterio Jono Budrio pranešimą, kuriame jis sako:

Mažai kas Lietuvoje šventė tą Gorbačiovo laimėjimą, nes jo darbai per šešis paskutinius mėnesius rodo, kad, kuomet Lietuva deklaravo Nepriklausomybės atstatymą, Raudonoji armija įsiveržė į Vilnių su tankais ir parašiutininkais. Rusai užėmė spaustuves ir valdžios įstaigas ir gaudė išsigandusius jaunuolius atgal į Raudonąją armiją.

Prosovietinė propaganda iš malūnspamių sėjama Lietuvoje tankiau, negu Vermonte klevo lapų rudenį. Vakarų žurnalistai išvaromi iš Lietuvos ir pradėta spaudos cenzūra.

Panašių dalykų vargu ar buvo galima laukti iš Motinos Teresės, Alberto Šveicerio ar Mohando K. Gandhi.

Kai lietuviai vistiek neatsisakė panaikinti Kovo 11 d. deklaracijos, Gorbačiovas paskelbė blokadą, kuri naikina Lietuvos ekonomiką. Nors šią blokadą susitikimo su prez. Bušu metu oficialiai panaikino, ją vistiek dar faktinai tebevykdo.

Konservatyviais apskaičiavimais remiantis blokados nuostoliai Lietuvai siekia milijonus dolerių ir jų galo dar nesimato. Todėl Jonas Budrys siūlo Gorbačioviui atiduoti savo \$700,000 premiją blokados nuostoliams dalinai Lietuvoje padengti.

Sovietų tankai dar tebe patruliuoja Vilniaus gatvėse ir Kovo mėnesį nusavinti valdžios pastatai dar nesugrąžinti. Pietvakario Lietuvoje, Maskvos dominuojama LKP dar vis provokuoja etnines riaušes tarp lenkų ir rusų su Gorbačiovo pritarmu.

Vakarų vyriausybės visai lepino ir pataikavo Gorbačioviui. Ši Nobelio premija yra dar vienas toks pavyzdys. Jeigu tačiau Gorbačiovas nepakeis savo taktikos ir nepaleis Lietuvos laisvei be jokių primestų sąlygų ir greitai šie metai bus išskirtiniai, kuomet Gorbačiovas jojo ant tanko pro Vilnių pakeliui į Oslo, baigia Jono Budrio vedamąjį New Yorko Times.

(ab)

• **VLADAS ŠNIOLIS**, S. Pasadena, FL., dažnai prisimena Dirvą, atsiųsdamas auką. Šį kartą atsiuntė 40 dol. Ačiū.

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Bostono skyrius rengia savo veiklos 40-ties metų ir Dirvos deimantinio 75-rių metų jubiliejaus

MINĖJIMĄ

1990 m. lapkričio 17 d., šeštadienį, 7 val. vakaro So. Bostono Lietuvių Piliečių d-jos trečio aukšto salėje, 368 W. Broadway, So. Bostone, MA.

Po šiltos vakarienės programoje:

Svečių sveikinimai

Bostono vyrų sekstetas, vadovaujamas Daivos Matulionytės – de Sa Pereiros

Programai pasibaigus, šokiai, grojant latvių orkestrui.

Visi maloniai kviečiami dalyvauti.

Rengėjai

LOS ANGELES

RADIJO VALANDĖLĖS POPIETĖ

Los Angeles lietuvių radijo valandėlė, stipriai įsijungusi į vietos lietuvių veiklą, užsitarnavo klausytojų dėmesį ir pasitikėjimą.

Valandėlės išlaikymas daug kainuoja, tačiau ji savo finansiniais sunkumais nesiskundžia, turi atsargos kapitalą, kas užtikrina jos veikimą ilgesniam laikui. Savo išdui papildyti valandėlės valdyba kasmet surengia pobūvį – pietus, kurie klausytojų mielai lankomi.

Šiais metais, pietūs įvyko rugsėjo 30 d. Šv. Kazimiero parapijos salėje, sutraukęs pilną salę radijo klausytojų bei remėjų.

Trumpu, bet prasmingu žodžiu, renginį atidarė valdybos pirmininkas Vytautas Šeštokas, programai praversti pakviesdamas Daivą Čekauskaitę.

Programą atliko pagarsėjęs ir vietos lietuvių pamiltas L.A. vyrų kvartetas.

Kaip ir visada, kvartetui akompanavo komp. Raimonda Apeikytė, kuri, kaip tik tą dieną šventė ir savo gimtadienį. Ta proga, ji buvo pagerbta paties kvarteto ir visų klausytojų ir apdovanota gėlių puokštėmis.

Rež. P. Maželio muzikine interpretacija ir choreografija, kiekvienai dainai pritaikant dainininkų judesius, dainas pajvairino ir praskaidrino klausytojų nuotaikas.

Po programos, šilti pietūs, gaivinantys gėrimai ir turtinga loterija išlaikė svečius iki pavakarių. Šiuo metu valandėlės valdyba sudaro: Vytautas Šeštokas – pirmininkas, Albinas Markevičius – vicepirmininkas, Vladas Gilys – programų koordinatorius, Mečys Šilkaitis – sekretorius, Juozas Dženkaitis – izdininkas, Dana Paškevičienė – Valdybos narė.

(F.M-tis)

SPECIALIOS EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

Rita Staškutė, Travel Agents Int'l, Shaker Hts įstaiigos atstovė, praneša, kad TAI kartu su oro linija Finnair užplanavo dvi specialias ekskursijas į Lietuvą:

1. Maldininkų kelionė (pilgrimage to Lithuanian) 1991 m. liepos 2-15.

2. Ekskursija į IV-ją Pasaulio Lietuvių sporto šventę 1991 m. liepos 23-rugp. 5.

Maldininkų grupė lankys įvairias šventoves Lietuvoje, o ypatingai labiausiai žinomas keturias šv. Marijos garbinimo vietas: Vilniuje, Šiluvoje, Žemaičių Kalvarijoje ir Pažaislyje. Kun. G. Kjauskas, S.J., Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos parapijos klebonas, mielai sutiko šią grupę lydėti.

Antroji ekskursija į IV-ją Pasaulio Lietuvių sporto šventę iš Clevelando išvyks 1991 m. liepos 23, apsistos Kaune, iš kur bus sudarytos sąlygos t.y. bus parūpinti bilietai ir transportacija į įvairias sporto varžybas, kurios vyks įvairiuose Lietuvos miestuose.

Vytautas A. Staškus, pakviestas oro linijos Finnair ir Travel Agents International, neseniai lankėsi Kaune kur susitiko su Kauno miesto viešbučių tresto valdytoju Algimantu Raulynaičiu, Kauno miesto mero padėjėju turizmo reikalams Petru Kisielium, ir su sporto vadovais Robertu Rukaičiu ir Rimantu Markeliu. Taip pat turėjo progos susitikti ir pasikalbėti maldininkų kelionės reikalais su kun. Sigitu Tamkevičium, Kauno kunigu seminarijos rektorium ir su kun. Algiu Baliuliu, S.J. kurie pažadėjo talkinti šiai grupei. Daugiau informacijų apie šias išvykas bus sekančiuose DIRVOS numeriuose. (vas)

• JAV LB Tarybos rinkimai įvyks 1991 m. gegužės 4-5 ir 11-12 dienomis.

Mielai poniai

A. A.

BARBARAI PETKUVIENEI

mirus, reiškiamo gilią užuojautą vyrui VACIUI ir vaikams: NIJOLEI, SIGUTEI, ALGIUI, ARŪNUI, RAIMIUI, PAULIUI ir jų šeimoms ir artimiesiems.

*Tilius ir Milda Dulebos ir šeima
Stepas ir Janina Butrimai
Bronius ir Ona Maželiai*

A. A.

BARBARAI PETKUVIENEI

mirus, vyrui VACLOVUI PETKUI, mielam mūsų choro nariui, taip pat jo dukroms ir sūnums reiškiamo giliausią užuojautą.

St. Peterburgo Lietuvių Choras.